

3.2. Sociální oblast

Domácnosti s čistým příjmem pod hranicí životního minima

Podle výsledků statistického šetření EU-SILC (European Union – Statistics on Income and Living Conditions), žily v Jihomoravském kraji v roce 2004 celkem 2,0 % domácností pod hranicí životního minima. Tento podíl byl čtvrtý nejnižší mezi kraji a byl o 1,1 bodu nižší proti podílu za ČR. Nejvyšší podíl domácností žijící pod hranicí životního minima byl zjištěn v Ústeckém kraji (5,5 %), nejnižší v kraji Vysočina (1,0 %). Příjmová situace domácností v Jihomoravském kraji se v uplynulých letech zlepšovala, neboť v roce 2000 podíl domácností pod hranicí životního minima činil 3,8 %, v roce 2002 4,2 %, v obou případech tyto podíly převyšovaly republikový průměr (o 0,4 resp. o 0,9 bodu).

Tab. 3.2.1 Průměrné měsíční životní minimum domácnosti a podíl domácností pod hranicí životního minima

	ČR	kraje														
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský	
Průměrné měsíční životní minimum domácnosti (Kč)																
2000	7 543	6 922	7 688	7 641	7 357	7 537	7 288	7 471	7 496	7 616	7 864	7 814	7 383	8 238	7 695	
2002	8 117	7 341	8 212	8 197	8 125	8 160	8 011	8 159	8 137	8 451	8 784	8 270	8 353	8 353	8 113	
2004	8 201	7 397	8 339	8 220	8 032	8 181	8 104	8 066	8 113	8 547	8 779	8 598	8 177	8 520	8 340	
Podíl domácností s čistým příjmem pod hranicí životního minima (%)																
2000	3,4	2,4	3,1	3,1	4,8	2,6	4,3	2,5	2,2	3,0	3,0	3,8	5,9	2,6	3,7	
2002	3,3	1,2	1,9	2,3	1,3	6,3	5,7	3,5	2,7	3,4	1,5	4,2	2,5	6,3	4,8	
2004	3,1	1,3	2,4	1,4	2,7	4,0	5,5	2,9	4,6	7,9	1,0	2,0	2,4	4,1	3,8	

Částka životního minima byla v jednotlivých letech vypočtena pro každou samostatně hospodařící domácnost zvlášť. Životní minimum domácnosti Jihomoravského kraje v roce 2004 dosáhlo částky 8 598 Kč (po kraji Vysočina druhá nejvyšší hodnota, nejnižší částka byla zjištěna v Hlavním městě Praze – 7 397 Kč) a bylo proti roku 2000 o 784 Kč, tj. o 10,0 % vyšší.

Tab. 3.2.2 Složení peněžního příjmu 1 člena domácnosti v roce 2004

	Česká republika	Jihomoravský kraj	Průměrný roční příjem na jednoho člena domácnosti v Jihomoravském kraji v roce 2004 činil 96 610 Kč a proti roku 2000 vzrostl o 20 091 Kč, tj. o 26,3 %. Ovšem zatímco částky životního minima domácnosti byly v Jihomoravském kraji v jednotlivých letech vždy vyšší než republikový průměr, průměrný roční příjem jednoho člena domácnosti v Jihomoravském kraji byl naopak vždy nižší (v roce 2004 až 10. nejvyšší, primát drželo Hlavní město Praha s částkou 139 186 Kč, naopak nejnižší částka byla zjištěna v Pardubickém kraji – 92 433 Kč).
A. Hrubé peněžní příjmy (1 až 4) (Kč)	125 386	113 434	V tabulce 3.2.2 je uvedeno podrobné členění peněžních příjmů domácností v roce 2004. Hrubý peněžní příjem jednoho člena domácnosti v Jihomoravském kraji v roce 2004 činil 113,4 tis. Kč, z toho v průměru připadlo 57,6 % na příjmy ze závislé činnosti, 14,7 % na příjmy z podnikání, 26,0 % na sociální příjmy a 1,8 % na ostatní příjmy. Nejvyšší hrubý příjem na člena domácnosti byl zjištěn v Praze (174,3 tis. Kč), nejnižší ve Zlínském kraji (107,5 tis. Kč). Nejvyšší podíl příjmů ze závislé činnosti na hrubých příjmech byl v Praze (65,1 %), nejvyšší podíl příjmů z podnikání pak v Libereckém kraji (23,6 % hrubých příjmů), nejvyšší podíl sociálních příjmů na hrubých příjmech byl ve Zlínském kraji (29,4 %). V Jihomoravském kraji byl společně s krajem Vysočina zaznamenán pátý nejvyšší podíl sociálních příjmů na hrubých příjmech.
1. Příjmy ze závislé činnosti	74 634	65 323	
z toho z hlavního zaměstnání	73 927	64 425	
2. Příjmy z podnikání	19 124	16 625	
z toho z hlavní činnosti v podnikání	18 622	16 316	
3. Sociální příjmy	28 667	29 461	
z toho: důchody	22 263	22 819	
4. Ostatní příjmy	2 961	2 025	
B. Srážky na povinné pojištění	9 329	8 165	
C. Daň z příjmů fyzických osob	12 066	9 656	
D. Čisté peněžní příjmy (A-B-C)	103 991	95 612	
z toho z hlavního zaměstnání	56 345	49 572	
E. Naturální příjmy	893	998	
F. Celkové čisté příjmy (D+E)	104 883	96 610	

člena domácnosti v Jihomoravském kraji v roce 2004 činil 113,4 tis. Kč, z toho v průměru připadlo 57,6 % na příjmy ze závislé činnosti, 14,7 % na příjmy z podnikání, 26,0 % na sociální příjmy a 1,8 % na ostatní příjmy. Nejvyšší hrubý příjem na člena domácnosti byl zjištěn v Praze (174,3 tis. Kč), nejnižší ve Zlínském kraji (107,5 tis. Kč). Nejvyšší podíl příjmů ze závislé činnosti na hrubých příjmech byl v Praze (65,1 %), nejvyšší podíl příjmů z podnikání pak v Libereckém kraji (23,6 % hrubých příjmů), nejvyšší podíl sociálních příjmů na hrubých příjmech byl ve Zlínském kraji (29,4 %). V Jihomoravském kraji byl společně s krajem Vysočina zaznamenán pátý nejvyšší podíl sociálních příjmů na hrubých příjmech.

V tabulce 3.2.3 je uvedena struktura domácností podle čistého měsíčního příjmu na člena domácnosti. Spíše zajímavostí bylo, že ve všech krajích s výjimkou Hlavního města Prahy nejvyšší podíl domácností spadl do skupiny, ve které připadlo na jednoho člena domácnosti v průměru 6 až 8 tisíc Kč. Pouze v Praze nejpočetnější skupinou domácností byly ty, kde na osobu připadlo 10 až 15 tisíc Kč.

Tab. 3.2.3 Struktura domácností podle čistého měsíčního příjmu v Kč v roce 2004

	ČR	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Podíl domácností ve skupině (%)															
do 4 000 Kč	6,6	2,4	4,5	1,8	5,1	9,9	10,6	6,4	6,5	11,9	6,2	6,6	6,0	8,3	10,4
4 001 - 6 000 Kč	14,5	7,8	14,4	12,1	10,1	19,9	13,0	12,9	16,7	12,9	15,2	15,7	21,0	19,4	18,4
6 001 - 8 000 Kč	27,8	19,0	27,9	34,8	25,5	22,8	30,4	28,1	29,4	28,1	38,4	33,0	29,3	26,2	24,7
8 001 - 10 000 Kč	22,1	21,3	21,0	26,7	25,3	19,5	21,0	25,0	18,4	25,5	22,5	21,3	22,3	24,2	20,0
10 001 - 15 000 Kč	19,5	25,7	21,9	16,3	24,8	17,4	16,4	21,6	21,0	16,2	13,6	19,2	16,3	18,1	17,5
15 001 - 20 000 Kč	5,8	12,6	5,5	6,7	6,0	10,5	5,9	2,6	5,8	4,7	3,5	2,4	3,1	2,7	5,3
20 001 - 30 000 Kč	2,6	7,7	2,7	1,6	2,6	.	2,2	1,3	1,1	0,7	0,3	1,5	1,7	0,8	3,3
30 001 - 50 000 Kč	0,7	2,4	0,9	.	0,7	.	0,6	1,7	1,1	.	0,3	0,3	.	0,3	0,3
50 001 Kč a více	0,3	1,1	1,2	0,5	0,3	.	.
Podíl osob ve skupině (%)															
do 4 000 Kč	8,8	3,3	6,1	1,6	6,0	13,3	14,4	8,1	9,5	13,2	7,2	7,7	9,0	11,0	15,1
4 001 - 6 000 Kč	19,2	11,6	19,4	13,3	15,3	26,2	17,7	18,3	23,6	16,6	19,4	20,3	24,8	24,0	22,9
6 001 - 8 000 Kč	26,7	17,6	25,8	36,3	22,2	21,7	28,8	27,6	26,1	29,2	38,1	32,8	27,3	24,0	22,6
8 001 - 10 000 Kč	19,7	23,0	18,0	26,2	22,6	17,4	17,4	21,0	16,6	20,9	20,4	18,6	18,8	20,2	17,1
10 001 - 15 000 Kč	18,1	24,6	22,3	15,9	24,7	12,7	14,8	20,0	17,8	16,1	12,2	17,5	14,8	17,6	15,3
15 001 - 20 000 Kč	4,7	11,0	4,5	5,8	5,0	8,6	5,0	2,4	4,9	3,4	2,4	1,6	3,3	2,9	3,5
20 001 - 30 000 Kč	2,1	6,4	2,5	0,9	2,8	.	1,3	0,8	0,8	0,5	0,1	1,1	1,7	0,3	3,1
30 001 - 50 000 Kč	0,6	1,8	0,6	.	1,3	.	0,5	1,5	0,7	.	0,2	0,4	.	0,1	0,4
50 001 Kč a více	0,2	0,7	0,7	0,2	0,4	.	.

Převažující částí příjmu domácnosti či jednotlivce v Jihomoravském kraji byl příjem ze závislé činnosti. Z toho vyplývá určující role velikosti průměrné mzdy. V tabulce 3.2.4 je uvedena průměrná hrubá měsíční mzda fyzické osoby v podnicích se sídlem v Jihomoravském kraji, jednalo se o podniky s více než 20 zaměstnanci, přičemž údaje za rok 2006 jsou předběžné.

Tab. 3.2.4 Průměrná hrubá měsíční mzda (fyzické osoby) podle vybraných odvětví^{*)}

	2000	2002	2004	2006	Index 2006/2000
	Česká republika				
Průměrná měsíční mzda celkem (Kč)	13 614	15 845	18 041	20 207	148,4
zemědělství	10 300	11 655	13 157	14 865	144,3
průmysl	13 589	15 332	17 532	19 548	143,9
stavebnictví	13 531	15 671	18 055	20 258	149,7
obchod a opravy	14 171	16 446	18 263	20 038	141,4
doprava, skladování, spoje	14 843	17 243	19 408	21 811	146,9
vzdělávání	11 283	13 548	16 416	18 358	162,7
zdravotnictví, sociální péče	11 747	15 044	16 755	19 021	161,9
	Jihomoravský kraj				
Průměrná měsíční mzda celkem (Kč)	12 088	14 071	16 229	18 356	151,9
zemědělství	9 869	11 329	12 618	14 138	143,3
průmysl	12 450	13 891	16 022	17 842	143,3
stavebnictví	12 830	14 682	16 975	20 563	160,3
obchod a opravy	11 502	13 561	15 050	17 055	148,3
doprava, skladování, spoje	12 732	13 922	15 817	17 285	135,8
vzdělávání	11 288	13 706	16 783	19 069	168,9
zdravotnictví, sociální péče	12 039	15 611	17 377	19 927	165,5

^{*)} subjekty se sídlem v kraji bez podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců

I když údaje o průměrných mzdách a údaje o příjmech domácností pochází z odlišných typů šetření resp. výkaznictví, nabízí se alespoň rámcové srovnání. Celková průměrná mzda fyzické osoby v podnicích se sídlem v Jihomoravském kraji byla v uvedených letech vždy pod úrovní průměru České republiky. Z vybraných oborů krajský průměr převyšoval republikový pouze v oblasti vzdělávání a zdravotnictví a sociální péče (a stavebnictví v roce 2006). Jestliže byl v roce 2004 průměrný roční příjem 1 člena domácnosti v Jihomoravském kraji ve srovnání s ostatními kraji až

10. nejvyšší, pak měsíční průměrná mzda byla v roce 2004 sedmá nejvyšší. V roce 2006 se situace zlepšila, předběžná výše průměrné hrubé měsíční mzdy byla pátá nejvyšší. Nejvyšší příjmy byly vykazovány v Hlavním městě Praze (v roce 2006 např. 25 281 Kč) a v celém období ovlivňovaly republikový průměr natolik, že nebyl prakticky dosažen v žádném jiném kraji.

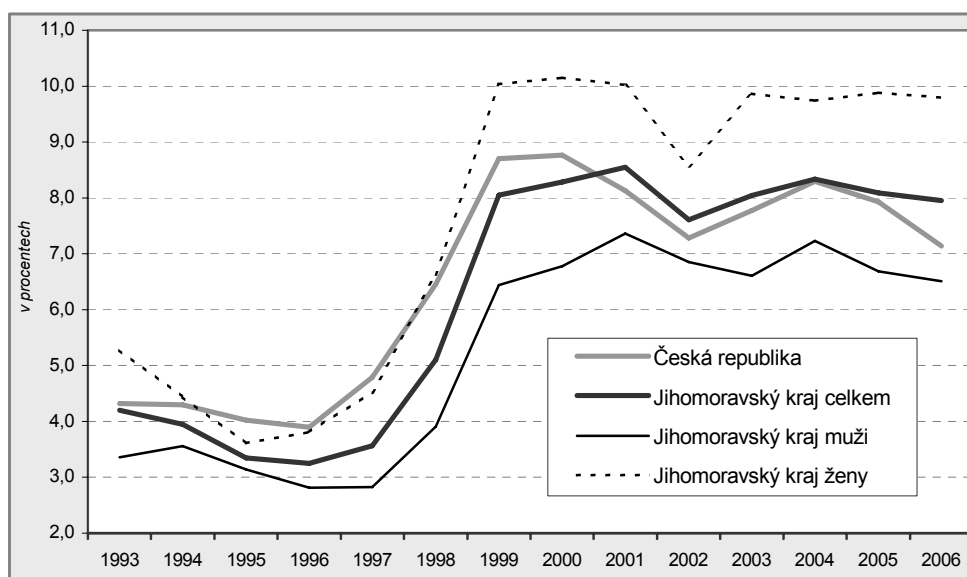
Tab. 3.2.5 Vyplacené dávky státní sociální podpory – roční průměr v Kč na obyvatele

	2002				2004				2006			
	Celkem	z toho dávky			Celkem	z toho dávky			Celkem	z toho dávky		
		přídavek na dítě	sociální příplatek	rodičovský příspěvek		přídavek na dítě	sociální příplatek	rodičovský příspěvek		přídavek na dítě	sociální příplatek	rodičovský příspěvek
Česká republika	3 304	1 309	615	786	3 597	1 161	517	1 027	3 316	1 075	430	1 317
Hl. m. Praha	2 032	789	289	650	2 305	668	236	885	2 313	583	187	1 194
Středočeský	3 060	1 219	526	790	3 351	1 065	428	1 064	3 088	961	339	1 385
Jihočeský	3 283	1 340	578	807	3 557	1 184	469	1 038	3 260	1 103	397	1 311
Píseňský	2 978	1 220	481	777	3 265	1 072	391	1 017	2 997	977	315	1 290
Karlovarský	3 592	1 367	720	845	3 921	1 230	628	1 091	3 602	1 138	542	1 349
Ústecký	3 979	1 433	877	858	4 353	1 308	785	1 131	4 080	1 225	699	1 444
Liberecký	3 375	1 342	643	830	3 727	1 202	558	1 075	3 401	1 110	459	1 353
Královéhradecký	3 297	1 350	580	803	3 606	1 203	488	1 025	3 302	1 127	404	1 314
Pardubický	3 585	1 447	680	825	3 847	1 292	561	1 042	3 461	1 206	451	1 319
Vysočina	3 618	1 521	650	816	3 872	1 335	528	1 048	3 434	1 254	416	1 308
Jihomoravský	3 375	1 356	645	772	3 648	1 202	534	1 007	3 353	1 117	440	1 303
Olomoucký	3 640	1 463	719	781	3 890	1 297	592	1 021	3 520	1 212	494	1 301
Zlínský	3 464	1 437	631	789	3 729	1 277	519	1 007	3 360	1 208	416	1 274
Moravskoslezský	3 760	1 445	752	806	4 088	1 300	657	1 040	3 785	1 227	574	1 331

Charakteristiku příjmové situace domácností lze doplnit údaji o vyplacených dávkách státní podpory (součást sociálních příjmů). V roce 2006 bylo v Jihomoravském kraji v dávkách státní sociální podpory v průměru vyplaceno 3 353 Kč na obyvatele (9. nejvyšší hodnota), nejvyšší díl připadl na rodičovský příspěvek, jenž se výší částky mezi kraji výrazně nelišil. Přídavek na dítě se pohyboval od 583 Kč v Praze po 1 254 Kč v kraji Vysočina (v Jihomoravském kraji byl 9. nejvyšší). Výše sociálního příplatku se mezi Prahou a Ústeckým krajem lišila téměř čtyřnásobně (v Jihomoravském kraji byl sociální příplatek 8. nejvyšší).

Obecná míra nezaměstnanosti

Obecná míra nezaměstnanosti spolu s ukazateli o vývoji celkové zaměstnanosti, zaměstnanosti starších osob, regionálních rozdílech v míře zaměstnanosti patří mezi základní ukazatele za oblast zaměstnanosti a sociálního začlenění. Je významným prvkem udržitelného rozvoje a postupné snižování nezaměstnanosti je jedním z cílů Lisabonské strategie.

Graf 1 Obecná míra nezaměstnanosti (VŠPS)

Pro vývoj obecné míry nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji byl významný rok 1998. Tento rok byl rokem výrazného růstu míry nezaměstnanosti, jenž pokračoval až do roku 2001. Rok 2001 byl pro Jihomoravský kraj dalším mezníkem – míra nezaměstnanosti, která byla do této doby pod úrovní průměru České republiky, dosáhla ve sledovaném období maxima (8,5 %) a překročila v tomto roce i republikový průměr.

Tento stav s výjimkou roku 2004, kdy byla hodnota shodná, trvá i nadále. Ve srovnání obecné míry nezaměstnanosti s ostatními kraji se v pořadí krajů umístil Jihomoravský kraj nejlépe v roce 1997. Tehdy byla míra nezaměstnanosti 3,6 % a představovala 3. nejnižší hodnotu v České republice. Rok 2001 (8,5 %) a 2003 (8,0 %) znamenal naopak nejhorší pozici, v těchto letech byla míra nezaměstnanosti mezi kraji 4. nejvyšší. V roce 2006 dosáhla obecná míra nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji 8,0 %, byla o 0,9

bodu vyšší proti republikovému průměru a ve srovnání s ostatními kraji byla 5. nejvyšší. Od roku 2004 došlo jak v rámci ČR tak v Jihomoravském kraji vždy k meziročnímu poklesu obecné míry nezaměstnanosti, ale zatímco v České republice se v roce 2006 proti roku 2004 hodnota nezaměstnanosti snížila o 1,2 bodu, v Jihomoravském kraji to bylo pouze o 0,3 bodu.

Tab. 3.2.6 Obecná míra nezaměstnanosti podle pohlaví a věkových skupin (VŠPS)

	Česká republika				Jihomoravský kraj			
	1993	2000	2006	Rozdíl 2006-1993 v bodech	1993	2000	2006	Rozdíl 2006-1993 v bodech
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	4,3	8,8	7,1	2,8	4,2	8,3	8,0	3,8
v tom:								
muži	3,4	7,3	5,8	2,4	3,4	6,8	6,5	3,2
ženy	5,4	10,6	8,8	3,4	5,3	10,2	9,8	4,5
v tom podle věku:								
15-24 let	8,4	17,0	17,5	9,1	8,3	15,9	20,0	11,6
25-44 let	3,9	8,2	6,3	2,4	3,5	7,8	7,2	3,7
45-64 let	2,8	6,5	6,1	3,3	2,6	5,8	6,5	3,9
65 a více let	5,4	2,9	2,5	-2,8	-	-	-	-

Míra nezaměstnanosti mužů je tradičně nižší, v Jihomoravském kraji se ve sledovaném období pohybovala v rozmezí od 2,8 % v roce 1996 po 7,4 % v roce 2001, hodnota 6,5 % v roce 2006 byla mezi kraji čtvrtá nejvyšší a proti roku 1993 vzrostla o 3,2 bodu. Nejvyšší meziroční nárůst byl zaznamenán v roce 1999 (zvýšení o 2,5 bodu), nejvyšší meziroční pokles

míry nezaměstnanosti mužů byl zaznamenán shodně v letech 1995, 2002 a 2005 – vždy o 0,5 bodu. Míra nezaměstnanosti žen v Jihomoravském kraji se pohybovala v rozmezí od 3,6 % v roce 1995 po 10,2 % v roce 2000, hodnota 9,8 % v roce 2006 byla mezi kraji šestá nejvyšší a proti roku 1993 vzrostla o 4,5 bodu. Nejvýraznější meziroční nárůst byl zaznamenán také v roce 1999 (zvýšení o 3,4 bodu), nejvyšší meziroční pokles míry nezaměstnanosti žen byl zaznamenán v roce 2002, a to o 1,4 bodu. Míra nezaměstnanosti mužů (obdobně jako celková hodnota) byla od roku 2001 vyšší než republikový průměr. Ovšem míra nezaměstnanosti žen byla proti republikové hodnotě vyšší pouze ve 3 letech – 2001, 2005 a 2006.

Míry nezaměstnanosti podle věkových skupin České republiky a Jihomoravského kraje se vývojem příliš neodlišují. Nejpostiženější věkovou skupinou jsou v obou případech osoby ve věku do 24 let. Hodnoty míry nezaměstnanosti jsou v jednotlivých letech v této věkové skupině vždy nejvyšší a zaznamenaly také nejvyšší zvýšení – v roce 2006 byla míra nezaměstnanosti proti roku 1993 vyšší o 9,1 bodu v rámci ČR a o 11,6 bodu v Jihomoravském kraji. Ve srovnání s ostatními kraji v roce 2006 míra nezaměstnanosti nejmladší věkové skupiny byla 4. nejvyšší, zbylé věkové skupiny (25-24 let a 45-64 let) shodně 5. nejvyšší.

Tab. 3.2.7 Obecná míra nezaměstnanosti podle vzdělání (VŠPS)

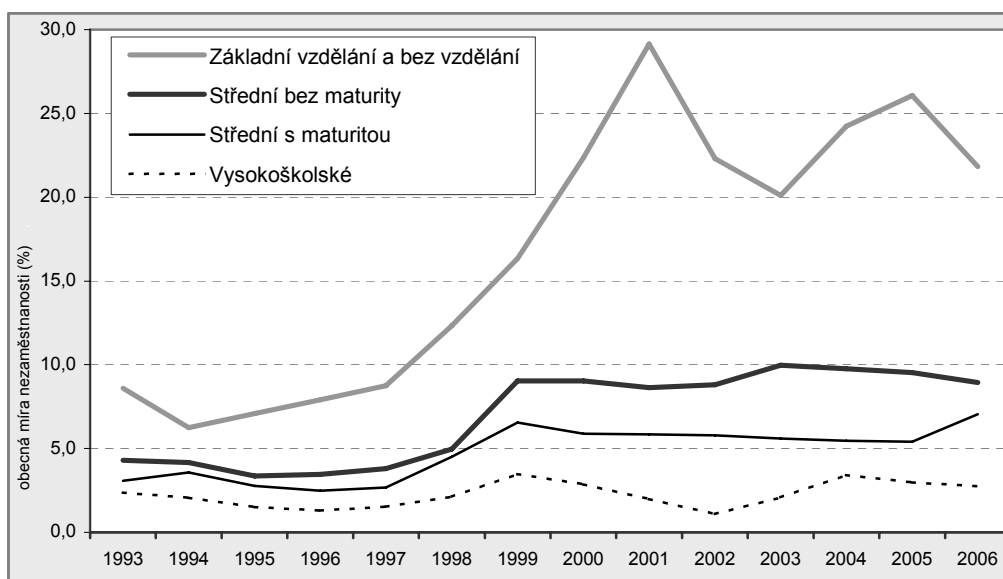
	Česká republika				Jihomoravský kraj			
	1993	2000	2006	Rozdíl 2006-1993 v bodech	1993	2000	2006	Rozdíl 2006-1993 v bodech
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	4,3	8,8	7,1	2,8	4,2	8,3	8,0	3,8
v tom podle vzdělání:								
základní vzdělání a bez vzdělání	8,9	22,3	24,5	15,5	8,6	22,4	21,8	13,2
střední bez maturity	4,1	9,0	7,7	3,6	4,3	9,0	8,9	4,6
střední s maturitou	3,3	6,4	4,9	1,6	3,1	5,9	7,0	4,0
vysokoškolské	2,0	2,8	2,4	0,4	2,4	2,9	2,8	0,4

O tom, že vzdělání sehrává v možnostech uplatnění na trhu práce stále větší roli, svědčí údaje v tabulce 3.2.7, resp. v grafu s daty o míře nezaměstnanosti podle dosaženého stupně vzdělání. Nejvyšší zvýšení míry nezaměstnanosti podle vzdělání bylo v Jihomoravském kraji zaznamenáno u osob se

základním vzděláním a bez vzdělání, v roce 2006 byla hodnota o 13,2 bodu vyšší proti roku 1993 (v ČR to bylo zvýšení o 15,6 bodu). V této skupině osob však míra nezaměstnanosti za kraj převýšila republikovou hodnotu pouze ve 3 letech, a to v období let 2000 až 2002.

Vcelku nejlepší situace byla u obecné míry nezaměstnanosti osob se středním vzděláním s maturitou, republikový průměr byl překročen celkem v 6 letech. Ve zbývajících dvou vzdělanostních skupinách to bylo shodně překročení v 9 letech. V roce 2006 byla ovšem nejpříznivější situace u nezaměstnanosti osob se vzděláním vysokoškolským. Hodnota 2,8 % byla 5. nejnižší v ČR. Na druhé straně u osob se středním vzděláním s maturitou byla hodnota 7,0 % druhá nejvyšší v ČR, pro úplnost – hodnota u nezaměstnanosti osob bez maturity (8,9 %) byla 4. nejvyšší a osob se základním vzděláním (21,8 %) celkově 8. nejvyšší v České republice.

Graf 2 Obecná míra nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji podle vzdělání (VŠPS)

Míra registrované nezaměstnanosti

Údaje o míře registrované nezaměstnanosti jsou přebírány od Ministerstva práce a sociálních věcí, v podstatě doplňují základní ukazatel, jímž je obecná míra nezaměstnanosti, vycházející z výběrového šetření pracovních sil (VŠPS), prováděného Českým statistickým úřadem. Míra registrované nezaměstnanosti podle metodiky platné od 1. 7. 2004 vyjadřuje podíl počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání na pracovní síle. Podle metodiky platné do 30. 6. 2004 se jednalo o podíl celkového počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání na pracovní síle.

Tab. 3.2.8 Míra registrované nezaměstnanosti¹⁾

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

	Česká republika				Jihomoravský kraj			
	1993	2000	2006	Rozdíl 2006-1993 (%)	1993	2000	2006	Rozdíl 2006-1993 (%)
Míra registrované nezaměstnanosti (%)	3,5	8,8	7,7	4,1	5,3	9,3	8,8	3,5
Neumístění uchazeči o zaměstnání celkem	185 216	457 369	448 545	242,2	21 692	54 003	55 230	254,6
z toho (%):								
ženy	55,9	50,2	53,2	-2,7	53,2	50,8	53,4	0,2
absolventi škol a mladiství	12,9	12,7	7,1	-5,8	13,5	15,6	7,6	-5,9
osoby se zdravotním postižením	10,8	12,9	15,9	5,1	10,1	14,8	17,3	7,2
osoby se základním vzděláním a bez vzdělání	.	31,6	31,4	-1,9	.	28,2	27,3	-2,8
osoby ve věku do 25 let	.	26,2	17,5	-10,8	.	27,4	17,9	-9,2
uchazeči s délkou nezaměstnanosti nad 12 měsíců	.	38,4	41,2	20,4	.	36,4	41,4	23,7

¹⁾ od 1. 7. 2004 změna metodiky - celkový počet uchazečů o zaměstnání nahrazen počtem uchazečů dosažitelných

¹⁾ index 2006/1993

²⁾ rozdíl 2006 - 1997 v bodech

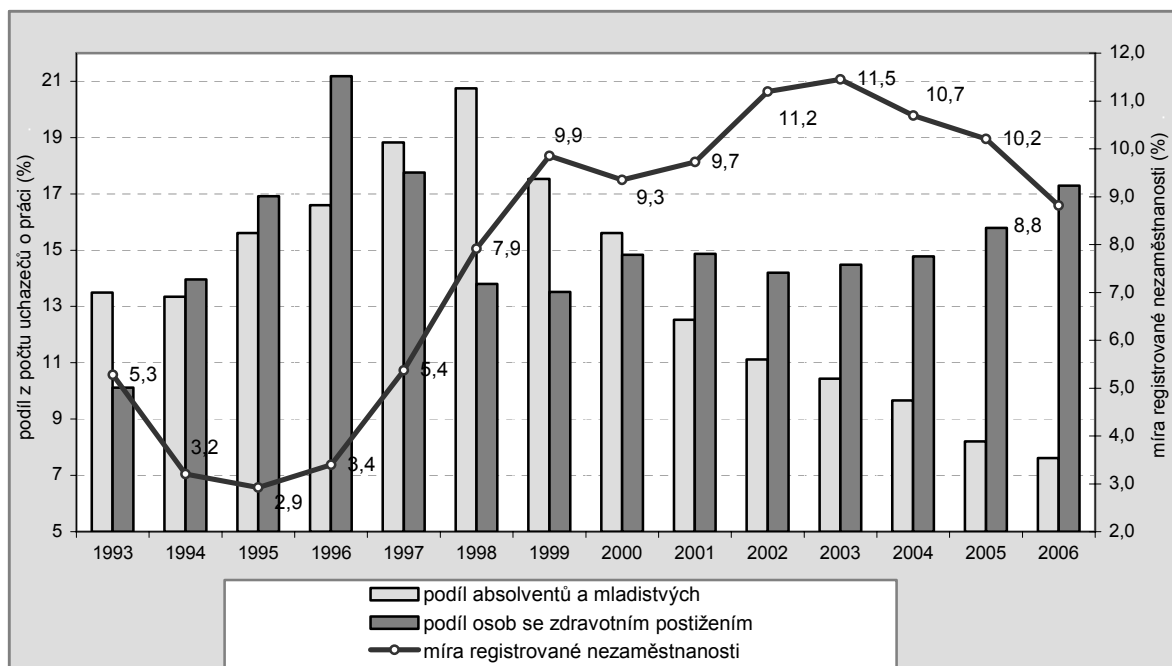
³⁾ rozdíl 2006 - 1994 v bodech

Míra registrované nezaměstnanosti byla v Jihomoravském kraji v letech 1993 až 2006 ve srovnání s údaji za Českou republiku nižší pouze v roce 1996. V letech 1994 a 1995 byla shodná a ve všech zbývajících letech republikový průměr převyšovala. Nejnižší hodnoty bylo dosaženo právě v roce 1995 (2,9 %), následovaly 4 roky zvyšování až na hodnotu 9,9 % v roce 1999, po jednom roce snížení opět následoval nárůst až na maximum v roce 2003 (11,5 %). Od tohoto roku v kraji došlo k postupnému snižování hodnot míry nezaměstnanosti až na

8,8 % v roce 2006, která v pořadí krajů byla 5. nejvyšší. Počet neumístěných uchazečů o práci v Jihomoravském kraji v roce 2006 činil 55,2 tis. osob, proti roku 1993 byl o 33,5 tis. osob vyšší, což odpovídalo průměrnému ročnímu nárůstu o 7,5 % (v ČR se počet neumístěných uchazečů zvyšoval v průměru o 7,0 % ročně). Nadpoloviční většinu z uchazečů o práci tvořily v Jihomoravském kraji ženy,

nejvyšší podíl byl zaznamenán v roce 1997 – 57,8 %, nejnižší v roce 2002 – 49,9 %, průměr ve sledovaném období činil 53,1 % (v ČR 53,2 %).

Graf 3 Míra registrované nezaměstnanosti¹⁾ a podíl absolventů a osob se zdravotním postižením z celkového počtu uchazečů o práci v Jihomoravském kraji

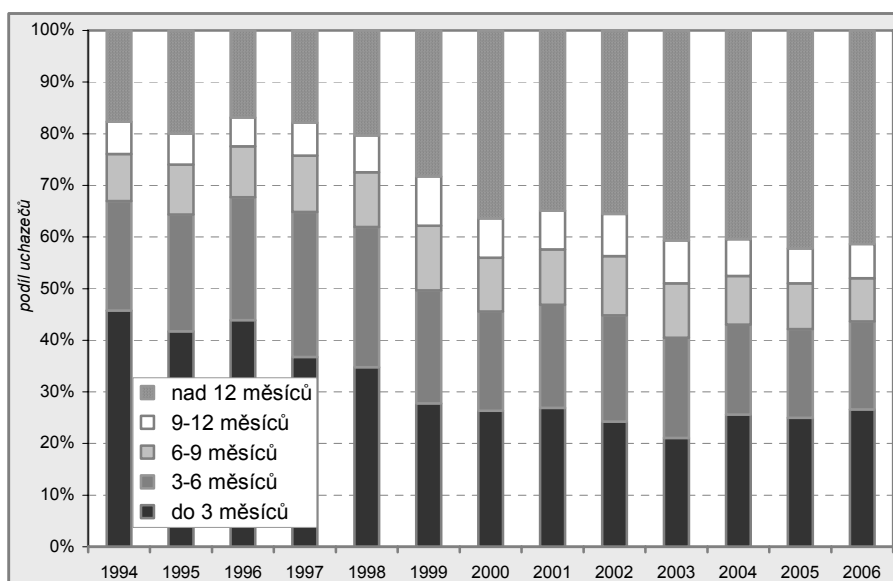

¹⁾ od 1. 7. 2004 změna metodiky – celkový počet uchazečů o zaměstnání nahrazen počtem uchazečů dosažitelných

Vcelku příznivě se v Jihomoravském kraji dá hodnotit snižující se podíl absolventů a mladistvých na počtu uchazečů o práci, maximum bylo zaznamenáno v roce 1998, kdy podíl dosáhl 20,8 %, od tohoto roku se každoročně snižoval až na 7,6 % v roce 2006 (prakticky stejný trend, i když s nižšími hodnotami podílů, byl zaznamenán v rámci ČR).

Téměř opačná situace však nastala u podílu osob se zdravotním postižením. Po maximu v roce 1996 (21,2 %) se sice podíl snížil na 13,5 % v roce 1999, ale od tohoto roku se prakticky nadále zvyšuje, a to až na 17,3 % v roce 2006. Navíc prakticky v celém sledovaném období s výjimkou roku 1993 byl podíl osob se zdravotním postižením z uchazečů o zaměstnání v Jihomoravském kraji vyšší než podíly za Českou republiku.

Graf 4 Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji

Důležitá úloha vzdělání v oblasti zaměstnanosti či nezaměstnanosti již byla vzpomenu. V roce 1997 (dřívější údaje ze zdrojů MPSV nejsou za kvalifikační strukturu uchazečů o práci k dispozici) tvořili v kraji 30,1 % celkového počtu neumístěných uchazečů právě uchazeči se základním vzděláním či bez vzdělání (v ČR to bylo 33,4 %). V roce 2006 jejich podíl poklesl na 27,3 % (v ČR na 31,4 %). V období let 1997 až 2006 tvořily tyto osoby v průměru v Jihomoravském kraji 27,7 % z uchazečů o zaměstnání, což byla hodnota o 3,6 bodu nižší, než republikový průměr. Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání

se v roce 2006 proti roku 1997 v Jihomoravském kraji změnila – snížilo se zastoupení osob se základním vzděláním (o 2,8 bodu) a zastoupení osob se středním vzděláním s maturitou (o 1,8 bodu), zvýšil se podíl osob vyučených, resp. se středním vzděláním bez maturity (o 2,9 bodu) a podíl osob s vysokoškolským vzděláním (o 1,7 bodu).

Vcelku k výrazným změnám docházelo ve složení uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti, poměr podílu uchazečů v evidenci do 3 měsíců a uchazečů nad 12 měsíců se v podstatě obrátil. Zatímco v roce 1996 v Jihomoravském kraji tyto osoby dlouhodobě nezaměstnané tvořily 16,8 % uchazečů (nejnižší hodnota v letech 1994 až 2006), po téměř každoročním zvyšování hodnoty se dostaly až na podíl 42,2 % v roce 2005, resp. 41,4 % v roce 2006. Nárůst podílu dlouhodobě nezaměstnaných tedy činil 23,7 bodu a připadal téměř celý na úkor snížení podílu osob nezaměstnaných méně než 3 měsíce (v roce 1994 tvořily 45,7 %, v roce 2006 již jen 26,6 %). Trend zvyšování podílu dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu je ovšem společný i republikovému vývoji.

Tab. 3.2.9 Volná pracovní místa

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

	Česká republika				Jihomoravský kraj			
	1993	2000	2006	Index 2006/1993	1993	2000	2006	Index 2006/1993
Volná pracovní místa	53 938	52 060	93 425	173,2	3 763	4 396	7 990	212,3
z toho pro (%):								
absolventy a mladistvé		13,0	18,7	1) ¹⁾ 2,1		6,1	18,8	1) ¹⁾ -0,8
osoby se zdravotním postižením		5,4	3,4	1) ¹⁾ 0,1		3,4	3,0	1) ¹⁾ -0,1
Počet uchazečů na 1 volné místo	3,4	8,8	4,8	139,8	5,8	12,3	6,9	119,9

¹⁾ rozdíl 2006 - 1998 v bodech

Počet volných míst v Jihomoravském kraji v jednotlivých letech sledovaného období kolísal, ovšem v roce 2006 dosáhl maxima. Ale zatímco na počtu uchazečů o práci v rámci ČR se v roce 2006 Jihomoravský kraj podílel hodnotou 12,4 %, na celkovém počtu volných míst se

podílel pouze hodnotou 8,6 %. Příznivým jevem bylo, že vcelku vysoký podíl připadal na volná místa vhodná pro absolventy škol a mladistvé, průměr let 1998 až 2006 představoval téměř 18 %. Ovšem vysokému podílu osob se zdravotním postižením na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání neodpovídal podíl volných pracovních míst vhodných právě pro tyto osoby (průměr činil pouze 4,4 %).

Tab. 3.2.10 Míra registrované nezaměstnanosti¹⁾, uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa v okresech Jihomoravského kraje

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

	Blansko		Brno-město		Brno-venkov		Břeclav		Hodonín		Vyškov		Znojmo	
	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006
Míra registrované nezaměstnanosti (%)	3,8	6,7	1,5	7,9	3,3	5,7	6,5	9,6	5,2	13,3	6,0	6,8	8,5	13,6
Neumístění uchazeči o zaměstnání celkem	1 962	3 527	3 584	16 052	1 834	5 084	3 740	6 168	4 066	10 294	2 123	3 157	4 383	7 774
z toho (%):														
ženy	58,7	55,2	54,2	53,7	64,4	58,9	51,6	50,8	48,9	49,1	54,9	54,9	49,5	53,6
absolventi škol a mladiství	9,5	8,2	17,2	6,8	13,6	8,8	16,8	9,3	8,9	9,0	7,7	8,5	16,5	7,9
osoby se zdravotním postižením	10,9	26,6	14,5	15,4	12,3	22,8	7,8	20,1	9,3	19,6	9,4	21,2	8,3	13,5
osoby se základním vzděláním a bez vzdělání ¹⁾	33,5	26,0	60,5	31,2	37,2	28,4	44,3	31,1	31,1	24,9	40,0	27,5	38,2	30,2
osoby ve věku do 25 let ²⁾	21,2	17,4	24,1	18,4	21,5	18,9	23,7	20,7	27,5	20,5	18,8	18,2	20,6	17,8
uchazeči s délkou nezaměstnanosti nad 12 měsíců ²⁾	13,5	37,9	22,1	50,0	11,9	39,2	12,6	38,8	14,2	47,3	18,3	41,4	12,2	37,5
Volná pracovní místa	313	1 118	1 529	2 306	687	1 650	362	553	466	804	135	597	271	962
Počet uchazečů na 1 volné místo	6,3	3,2	2,3	7,0	2,7	3,1	10,3	11,2	8,7	12,8	15,7	5,3	16,2	8,1

¹⁾ od 1. 7. 2004 změna metodiky - celkový počet uchazečů o zaměstnání nahrazen počtem uchazečů dosažitelných

¹⁾ údaje roku 1997 a 2006

²⁾ údaje roku 1994 a 2006

Počty uchazečů připadající na 1 volné pracovní místo v Jihomoravském kraji v jednotlivých letech vždy převyšovaly republikový průměr. Nejvyšších hodnot dosáhly v kraji v roce 1999 a 2002, kdy na 1 místo připadalo více než 22 uchazečů. V roce 2006 připadlo na 1 volné místo téměř 7 uchazečů, což byla třetí nejvyšší hodnota v České republice.

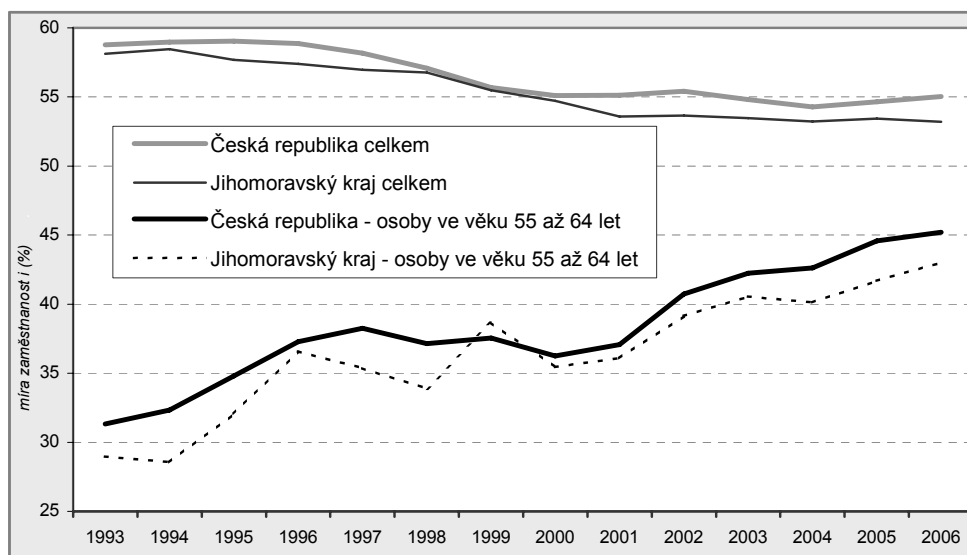
Prakticky celá publikace se věnuje problematice udržitelného rozvoje vybraných ukazatelů pouze do úrovně krajských hodnot. Oblast registrované míry nezaměstnanosti je jednou z mála, kde je uveden i stručný pohled vnitroregionální, tedy do úrovně okresů. Stručně lze konstatovat, že okresy tvořící nejbližší zázemí krajského města (okresy Blansko, Brno-venkov, Vyškov), profitují na jeho pracovní nabídce. Proti počátku sledovaného období, kdy míra nezaměstnanosti byla nejnižší v okrese Brno-město, byla v roce 2006 situace příznivější právě v těchto okresech.

Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla v roce 2006 v okresech Znojmo (13,6 %) a Hodonín (13,3 %), v okrese Hodonín byl zjištěn nejvyšší počet uchazečů na 1 volné místo (téměř 13 osob). V okrese Brno-město byl mezi uchazeči o práci zjištěn nejvyšší podíl dlouhodobě nezaměstnaných (50,0 %) a zároveň zde byl nejvyšší podíl osob se základním vzděláním (31,2 %). Nejvyšší podíl osob se zdravotním postižením byl mezi uchazeči v okrese Blansko (26,6 %), v okrese Břeclav byl vykázán nejvyšší podíl absolventů škol a mladistvých (9,3 %), resp. uchazečů o práci ve věku do 25 let (20,7 %).

Míra zaměstnanosti starších pracovníků

Zaměstnanost starších pracovníků se zvyšuje – v průběhu posledních let se v rámci přípravy důchodové reformy zvyšovala věková hranice pro odchod do starobního důchodu. Dalším společensky důležitým momentem je podpora aktivního způsobu života osob ve vyšším věku, podpora aktivního stárnutí.

Graf 5 Míra zaměstnanosti celkem a osob ve věku 55 až 64 let (VŠPS)

Zatímco celková míra zaměstnanosti se od roku 1993 až do roku 2006 snižovala, míra zaměstnanosti osob ve věku 55 až 64 let se v uplynulých letech zvyšovala, a to ve všech krajích ČR. V Jihomoravském kraji míra zaměstnanosti poklesla z 58,1 % na 53,2 %, tedy o 4,9 bodu. Ovšem míra zaměstnanosti osob ve věku 55 až 64 let činila v roce 2006 43,0 %, byla 7. nejvyšší mezi kraji a proti roku 1993

vzrostla o 14,1 bodu. Nejvyšší míra zaměstnanosti této věkové skupiny osob byla zjištěna v Hlavním městě Praze – 60,7 %, nejnižší v Moravskoslezském kraji – 34,5 %. Nárůst této míry zaměstnanosti o 14,1 bodu byl mezi kraji 7. nejvyšší, nejvyšší zvýšení bylo ve Středočeském kraji – o 18,4 bodu, nejnižší pak v Libereckém kraji – o 4,9 bodu. Vzato prostým průměrem měř zaměstnanosti osob ve věku 55 až 64 let ve sledovaných 14 letech, pak Jihomoravský kraj byl s hodnotou 36,4 % mezi ostatními kraji až na 9. místě.

Tab. 3.2.11 Míra zaměstnanosti podle věkových skupin (VŠPS)

	Česká republika				Jihomoravský kraj			
	1993	2000	2006	Rozdíl 2006-1993 v bodech	1993	2000	2006	Rozdíl 2006-1993 v bodech
Míra zaměstnanosti celkem (%)	58,8	55,1	55,0	-3,7	58,1	54,7	53,2	-4,9
v tom podle věku:								
15 až 29 let	55,7	50,4	45,5	-10,1	56,9	52,1	43,9	-13,0
30 až 44 let	89,3	83,9	84,0	-5,3	89,5	83,8	82,5	-7,1
45 až 59 let	75,9	74,0	77,4	1,4	74,7	72,3	75,7	1,0
60 a více let	9,0	7,1	9,7	0,7	7,7	6,9	9,1	1,4

V porovnání s průměrem České republiky byla v Jihomoravském kraji míra zaměstnanosti osob ve věku 55 až 64 let s výjimkou roku 1999 vždy nižší. V tabulce 3.2.11 jsou pro doplnění uvedeny míry zaměstnanosti celkem a podle hlavních věkových skupin za Českou republiku a Jihomoravský

kraj. Hodnota krajské míry zaměstnanosti celkem a dále ve věkových skupinách 45 až 59 let a 60 a více let

ani v jednom roce nepřevýšila republikový průměr. Ve zbylých dvou věkových skupinách po roce 2000 byly hodnoty také vždy nižší.

V průběhu roku 2006 se uskutečnilo v rámci kontinuálního výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) šetření na téma „Přechod do důchodu“ (Ad hoc modul 2006). Hlavním účelem šetření bylo získat informace o tom, jaká je situace osob ve věku 50 až 69 let z hlediska skutečného nebo plánovaného odchodu z ekonomicky aktivního života do důchodu. Výsledky šetření měly dokumentovat, v jaké míře jsou vytvářeny předpoklady pro zvyšování zaměstnanosti starších osob a pro podporu aktivního stárnutí občanů.

Tab. 3.2.12 Pracující ve věku 50 až 69 let podle předpokládané doby ukončení ekonomické aktivity

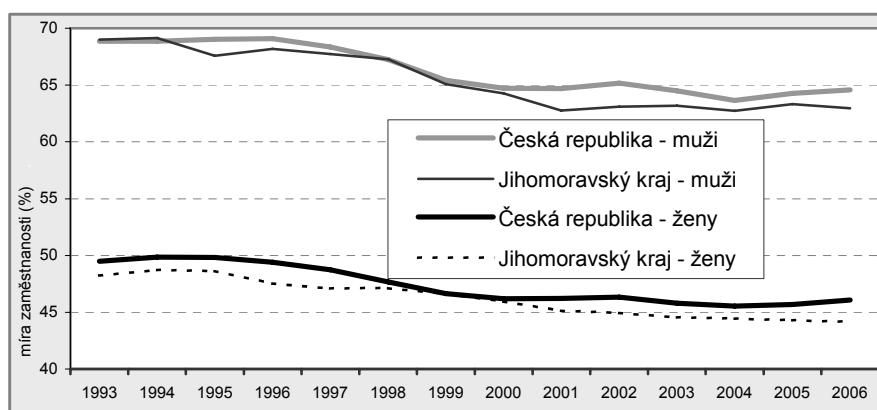
	Celkem (tis. osob)	Termín ukončení aktivity ve věku (%)			
		do 59 let	60 až 64 let	65 a více let a co nejpozději	nemá konkrétní představu a nezjištěno
Česká republika	1 399,5	19,6	54,8	19,8	5,7
Hl. m. Praha	206,1	9,8	41,7	35,7	12,8
Středočeský	162,9	13,8	52,5	18,8	14,9
Jihočeský	83,3	26,4	59,1	13,1	1,4
Plzeňský	77,7	24,9	50,4	22,1	2,6
Karlovarský	41,8	19,5	68,3	12,2	-
Ústecký	112,5	19,1	60,2	19,4	1,3
Liberecký	58,2	18,6	56,7	15,7	9,0
Královéhradecký	79,2	15,4	54,0	20,5	10,1
Pardubický	67,3	19,7	64,5	15,6	.
Vysočina	64,0	21,2	61,2	17,5	-
Jihomoravský	144,9	21,7	54,8	20,8	2,7
Olomoucký	81,2	24,3	58,8	11,9	4,9
Zlínský	75,4	23,0	58,3	17,2	1,6
Moravskoslezský	145,0	29,4	56,3	12,8	1,6

Podle výsledků šetření mezi pracujícími osobami ve věku 50 až 69 let se v Jihomoravském kraji téměř 22 % osob z celkového počtu chystalo ukončit svoji ekonomickou aktivitu do svých 59 let, což byl 6. nejvyšší podíl mezi kraji (nejnižší podíl byl v Praze 9,8 %, nejvyšší v Moravskoslezském kraji 29,4 %). Převážná část pracujících sledované věkové skupiny hodlá odejít do důchodu ve věku 60 až 64 let, což vyplývá i ze současných věkových hranic pro odchod do penze. V Jihomoravském kraji to bylo téměř 55 %, což byla hodnota shodná s republikovým průměrem, nejvyšší podíl osob v této skupině byl v Karlovarském kraji (68,3 %). Zajímavé ovšem bylo zjištění, že v rámci ČR téměř pětina pracujících osob ve věku 50 až 69 let chce ukončit svoji aktivitu v 65 letech či později, v Jihomoravském kraji to byl podíl srovnatelný. Ovšem v Praze hodlá v tomto věku odejít do penze téměř 36 % osob, naproti tomu v Olomouckém kraji to bylo pouze necelých 12 % osob.

Zaměstnanost žen

Pro udržitelný rozvoj je vedle podpory zaměstnávání starších pracovníků důležitá nutnost účinně napomáhat zvyšování zaměstnanosti žen, podporovat ženy v možnosti dosáhnout stejných příležitostí jako muži, podporovat vyšší zastoupení žen v politických a rozhodovacích funkcích.

Graf 6 Míra zaměstnanosti podle pohlaví (VŠPS)

Míra zaměstnanosti žen v Jihomoravském kraji v roce 2006 dosáhla hodnoty 44,2 %. Ve srovnání s ostatními kraji to byla až 11. nejvyšší hodnota, maximum bylo zaznamenáno v Hlavním městě Praze, kde bylo zaměstnáno 52,8 % žen starších 15 let, nejnižší hodnota pak v Ústeckém kraji (42,2 %). Míra zaměstnanosti žen se proti roku 1993 snížila ve všech krajích s výjimkou Hlavního města Prahy, zde

bylo zaznamenáno zvýšení o 1,4 bodu. V Jihomoravském kraji snížení míry zaměstnanosti žen o 4,1 bodu bylo 7. nejvyšší, nejvýraznější pokles byl zaznamenán v Ústeckém kraji, a to o 9,0 bodu.

Míra zaměstnanosti žen v Jihomoravském kraji, vypočtená jako průměr hodnot let 1993 až 2006, by činila 46,2 % a mezi kraji by byla 10. nejvyšší. Proti průměru ČR by byl přepočten o 1,2 bodu nižší, přičemž nejvyšší průměrná hodnota by připadla na Hlavní město Prahu (52,7 %), nejnižší na Moravskoslezský kraj (44,1 %). Míra zaměstnanosti mužů a žen se výrazně liší. Míra zaměstnanosti žen v Jihomoravském kraji byla v roce 2006 o 18,8 bodu nižší než míra zaměstnanosti mužů. Při porovnání průměrných hodnot, kdy vypočtený průměr za muže Jihomoravského kraje za období let 1993 až 2006 činil 65,5 %, to byl rozdíl 19,3 bodů.

Tab. 3.2.13 Míra zaměstnanosti podle pohlaví a věku

	Česká republika				Jihomoravský kraj			
	1993	2000	2006	Rozdíl 2006-1993 v bodech	1993	2000	2006	Rozdíl 2006-1993 v bodech
Míra zaměstnanosti (%)	58,8	55,1	55,0	-3,7	58,1	54,7	53,2	-4,9
v tom:								
muži	68,9	64,7	64,6	-4,3	69,0	64,3	63,0	-6,1
v tom podle věku:								
15 až 29 let	66,8	58,9	53,0	-13,8	68,4	59,4	50,9	-17,5
30 až 44 let	94,8	91,4	93,1	-1,7	96,1	90,5	92,1	-4,0
45 až 59 let	84,4	82,7	84,6	0,2	83,8	81,6	83,9	0,1
60 a více let	14,0	11,4	16,1	2,1	12,6	11,8	14,5	1,9
ženy	49,5	46,2	46,1	-3,4	48,2	45,9	44,2	-4,1
v tom podle věku:								
15 až 29 let	44,1	41,5	37,8	-6,3	44,8	44,4	36,6	-8,1
30 až 44 let	83,7	76,2	74,5	-9,2	82,8	76,9	72,4	-10,4
45 až 59 let	67,8	65,6	70,3	2,5	66,2	63,5	67,8	1,6
60 a více let	5,7	4,2	5,2	-0,5	4,4	3,6	5,3	0,8

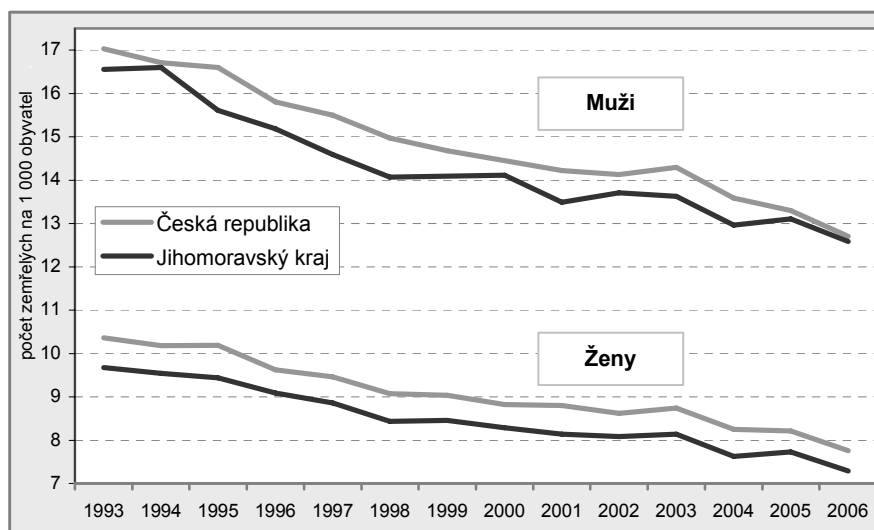
V tabulce 3.2.13 jsou uvedeny hodnoty míry zaměstnanosti podle pohlaví a věkových skupin. V Jihomoravském kraji v roce 2006 ve věkové kategorii žen do 29 let míra zaměstnanosti proti roku 1993 poklesla o 8,1 bodů (u mužů o 17,5 bodů), v kategorii osob ve věku 30 až 44 let byl zaznamenán pokles o 10,4 bodu (u mužů o 4,0 bodu). U zbývajících věkových kategorií se zvýšila míra zaměstnanosti, ve skupině žen ve věku 45 až 59 let

o 1,6 bodů (u mužů o 0,1 bodu) a u žen ve věku 60 a více let o 0,8 bodu (u mužů o 1,9 bodu). Míry zaměstnanosti žen v Jihomoravském kraji (vypočtené jako průměr období roku 1993 až 2006 za jednotlivé věkové skupiny) byly v porovnání s hodnotami za Českou republiku nižší (s výjimkou skupiny žen ve věku 15 až 29 let, kde hodnota 41,0 % znamenala shodu). Ve skupině žen ve věku 30 až 44 let byl průměr 78,3 % pouze o 0,1 bodu nižší, ve skupině žen ve věku 45 až 59 let byl rozdíl nejvyšší, průměrná hodnota 66,7 % byla nižší proti průměru ČR o 1,6 bodu. Ve skupině žen ve věku 60 let a více průměrná hodnota za kraj činila 4,2 % a byla o 0,8 bodu nižší než hodnota za ČR.

Míra úmrtnosti

Úmrtnost, spolu s nemocností, je jedním z velice významných ukazatelů vypovídajících o zdravotním stavu populace a o rozšíření a závažnosti některých onemocnění. Ukazatel celkové úrovně úmrtnosti v regionálním pohledu je však ovlivněn rozdíly jednotlivých populací z hlediska věkové struktury. Pro případy srovnávání populací s odlišnou věkovou strukturou se proto užívá ukazatel, který tyto nedostatky eliminuje, tedy věkově standardizovanou úmrtnost. Ta vyjadřuje počet zemřelých vztážený k počtu obyvatel za předpokladu, že věková struktura sledované populace by byla shodná s věkovou strukturou zvolené standardní populace.

Graf 7 Standardizovaná míra úmrtnosti

Graf 26 názorně dokazuje příznivý vývoj úmrtnosti jak v Jihomoravském kraji, tak v celé ČR. V roce 2006 se úroveň standardizované míry úmrtnosti celkem pohybovala od hodnoty 8,18 zemřelých na 1 000 obyvatel v Hl. městě Praze po 10,87 v Ústeckém kraji, Jihomoravský kraj měl hodnotu úmrtnosti 3. nejnižší (8,97). U mužů bylo pořadí krajů totožné (Hl. m. Praha 10,38, Ústecký kraj 14,28), v Jihomoravském kraji byla zaznamenána hodnota 6. nejnižší, a to 12,08. U žen se standardizovaná míra

úmrtnosti v roce 2006 pohybovala od 6,47 v kraji Vysočina po 8,52 v Ústeckém kraji, Jihomoravský kraj měl hodnotu 3. nejnižší (6,79). Hodnoty standardizované míry úmrtnosti roku 2006 proti roku 1993 výrazně poklesly, ovšem zatímco u mužů byl pokles mezi kraji 4. nejvyšší, u žen to byl pokles 4. nejnižší. U obou pohlaví však standardizované hodnoty úmrtnosti byly pod úrovní republikových hodnot.

Příznivý vývoj zaznamenala v Jihomoravském kraji i úmrtnost na nemoci oběhové soustavy a na novotvary – postupný pokles hodnot a hodnoty nižší než republikový průměr. Standardizovaná míra úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy se v roce 2006 pohybovala od 3,63 zemřelých na 1 000 obyvatel v Hl. m. Praze po 5,51 v Ústeckém kraji, Jihomoravský kraj zaznamenal v pomyslném žebříčku 3. nejnižší hodnotu. U novotvarů byla nejpříznivější situace v kraji Vysočina (2,24), nejméně příznivá pak v Ústeckém kraji (2,94), v Jihomoravském kraji to byla 4. nejnižší hodnota. Obdobná situace v pořadí krajů byla i u sebevražd (Vysočina 0,11, Ústecký kraj 0,16), v Jihomoravském kraji to byla hodnota 3. nejnižší.

Tab. 3.2.14 Standardizovaná míra úmrtnosti (na 1 000 obyvatel středního stavu)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika														
Celkem	12,65	12,42	12,37	11,72	11,51	11,05	10,91	10,67	10,54	10,40	10,53	9,96	9,81	9,29
muži	16,53	16,21	16,10	15,30	15,00	14,48	14,18	13,95	13,72	13,63	13,80	13,09	12,80	12,20
ženy	9,86	9,68	9,69	9,12	8,96	8,58	8,54	8,32	8,30	8,12	8,24	7,75	7,71	7,26
Podle příčin úmrtí:														
nemoci oběhové soustavy	7,13	6,95	6,96	6,58	6,48	6,09	5,98	5,68	5,62	5,48	5,48	5,09	4,97	4,63
novotvary	3,00	3,00	3,01	2,91	2,87	2,84	2,82	2,83	2,78	2,78	2,78	2,73	2,58	2,52
vnější příčiny nemocností a úmrtnosti z toho sebevraždy	0,88	0,87	0,86	0,78	0,78	0,69	0,68	0,69	0,68	0,66	0,70	0,67	0,60	0,55
	0,20	0,19	0,18	0,16	0,17	0,16	0,16	0,16	0,16	0,15	0,17	0,15	0,15	0,13
Jihomoravský kraj														
Celkem	12,08	11,92	11,53	11,13	10,79	10,33	10,29	10,21	9,83	9,91	9,88	9,33	9,44	8,97
muži	16,06	16,10	15,11	14,68	14,10	13,57	13,59	13,62	12,99	13,21	13,13	12,46	12,61	12,08
ženy	9,18	9,04	8,94	8,59	8,36	7,93	7,96	7,79	7,64	7,58	7,64	7,12	7,23	6,79
Podle příčin úmrtí:														
nemoci oběhové soustavy	6,93	6,93	6,70	6,22	6,23	5,87	5,75	5,65	5,36	5,47	5,37	5,01	4,88	4,53
novotvary	2,80	2,73	2,75	2,81	2,70	2,65	2,61	2,70	2,60	2,65	2,61	2,45	2,45	2,40
vnější příčiny nemocností a úmrtnosti z toho sebevraždy	0,77	0,75	0,76	0,76	0,71	0,61	0,66	0,65	0,66	0,59	0,66	0,65	0,59	0,54
	0,18	0,15	0,17	0,13	0,14	0,12	0,14	0,16	0,14	0,13	0,14	0,13	0,11	0,12

*) za standard byla zvolena věková struktura obyvatel České republiky v roce 2001

Tab. 3.2.15 Hrubá míra úmrtnosti a vybrané ukazatele zdravotní péče

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika														
Hrubá míra úmrtnosti ¹⁾	11,44	11,36	11,41	10,93	10,94	10,64	10,67	10,61	10,54	10,61	10,91	10,50	10,55	10,17
muži	11,80	11,67	11,74	11,31	11,31	11,01	10,96	10,98	10,80	10,95	11,25	10,90	10,83	10,51
ženy	11,10	11,06	11,11	10,58	10,59	10,29	10,40	10,26	10,29	10,29	10,59	10,12	10,27	9,85
Lůžka v nemocnicích na 1 000 obyvatel	7,95	7,78	7,21	6,93	6,83	6,74	6,54	6,56	6,54	6,54	6,52	6,42	6,35	6,25
Lékaři na 1 000 obyvatel		3,38	3,46	3,52	3,56	3,56	3,58	3,73	3,83	3,90	3,92	3,96	3,99	4,00
Průměrné procento pracovní neschopnosti	5,300	5,771	6,150	6,049	6,252	5,815	5,954	6,455	6,748	6,772	6,814	5,857	6,126	5,814
Jihomoravský kraj														
Hrubá míra úmrtnosti ¹⁾	11,55	11,47	11,18	10,88	10,78	10,45	10,54	10,63	10,34	10,64	10,78	10,32	10,67	10,32
muži	11,98	11,86	11,39	11,15	11,03	10,73	10,77	11,04	10,54	11,01	11,03	10,70	11,04	10,71
ženy	11,15	11,11	10,98	10,62	10,54	10,19	10,33	10,24	10,15	10,30	10,55	9,97	10,32	9,95
Lůžka v nemocnicích na 1 000 obyvatel	8,14	7,95	7,36	7,23	7,44	7,42	7,19	7,24	7,30	7,34	7,33	7,15	7,16	7,08
Lékaři na 1 000 obyvatel		3,80	3,83	3,92	3,90	3,94	3,96	4,08	4,19	4,20	4,22	4,26	4,32	4,30
Průměrné procento pracovní neschopnosti	5,676	6,264	6,804	6,469	6,800	6,407	6,514	6,958	7,155	7,222	7,162	6,161	6,492	6,192

¹⁾ počet zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu

V tabulce 3.2.15 je uvedena za Jihomoravský kraj a Českou republiku i hrubá míra úmrtnosti (počet zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu). Oproti standardizované míře úmrtnosti jsou hodnoty rozdílné, hrubá míra celkem a u žen je vyšší, u mužů naopak nižší. Trend snižování byl ovšem zachován i zde, základním rozdílem je však fakt, že standardizovaná míra úmrtnosti za Jihomoravský kraj byla ve všech kategoriích nižší než byly hodnoty za Českou republiku, avšak u hrubých měr hodnoty kolísají a v některých letech převyšují republikový průměr.

Pro dokreslení zdravotního stavu obyvatel kraje, resp. možné péče o jeho zdravotní stav, jsou v tabulce uvedeny ukazatele počtu lůžek a počet lékařů připadající na 1 000 obyvatel a průměrné procento pracovní neschopnosti. Zatímco počet nemocničních lůžek v přepočtu na obyvatele klesal, počet lékařů rostl. V obou případech však byly přepočtené hodnoty za Jihomoravský kraj oproti průměru za ČR vyšší. Toto tvrzení ovšem platilo i pro průměrné procento pracovní neschopnosti. Maximální hodnoty za Českou republiku dosáhlo procento pracovní neschopnosti v roce 2003, v Jihomoravském kraji v roce 2002. Výrazný meziroční pokles v roce 2004 lze přičíst právní úpravě v oblasti nemocenského pojištění – úpravě výpočtu nemocenských dávek.

V tabulce 3.2.16 jsou uvedeny údaje charakterizující vývoj úmrtnosti, úmrtnosti podle příčin úmrtí či péče o zdravotní stav obyvatel podle okresů Jihomoravského kraje v mezních letech sledovaného období. Hrubá míra úmrtnosti celkem i podle vybraných příčin smrti je za okresy vztažena na 10 000 obyvatel, o řád nižší čísla by nepostihovala dostatečně sledovaný vývoj. Z uvedeného je patrné, že hrubá míra úmrtnosti poklesla ve všech okresech kraje, stejně tak se snížila úmrtnost z důvodu nemocí oběhové soustavy. Také krajský trend snížení počtu lůžek v nemocnicích na tisíc obyvatel či zvýšení počtu lékařů na tisíc obyvatel byl společný všem okresům Jihomoravského kraje.

Tab. 3.2.16 Míra úmrtnosti a vybrané ukazatele zdravotní péče podle okresů Jihomoravského kraje

	Blansko		Brno-město		Brno-venkov		Břeclav		Hodonín		Vyškov		Znojmo	
	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006	1993	2006
Hrubá míra úmrtnosti ¹⁾	117,16	103,55	115,04	104,62	118,66	96,00	109,58	103,49	112,41	109,14	123,92	102,24	115,29	101,15
Podle příčin úmrtí:														
nemoci oběhové soustavy	7,27	5,94	6,61	4,98	6,94	4,63	6,13	5,48	6,49	6,24	7,12	5,71	6,58	5,49
novotvary	2,44	2,52	2,76	2,78	2,58	2,50	2,54	2,65	2,42	2,66	2,82	2,67	2,59	2,73
vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti	0,57	0,62	0,72	0,55	0,72	0,52	0,77	0,62	0,78	0,64	0,89	0,57	0,70	0,64
z toho sebevraždy	0,11	0,16	0,15	0,10	0,22	0,07	0,17	0,11	0,19	0,17	0,18	0,13	0,14	0,17
Lůžka v nemocnicích na 1 000 obyvatel	68,35	44,44	114,06	120,17	39,25	19,61	57,48	65,07	73,10	50,21	71,32	56,74	85,44	61,25
Lékaři na 1 000 obyvatel ²⁾	26,78	28,19	61,96	78,49	24,01	17,79	25,61	29,24	25,29	27,62	24,69	27,98	27,28	28,77
Průměrné procento pracovní neschopnosti	7,434	6,980	5,162	5,820	6,487	6,802	6,078	6,947	6,037	7,086	5,149	5,408	5,454	5,555

¹⁾ počet zemřelých na 10 000 obyvatel středního stavu

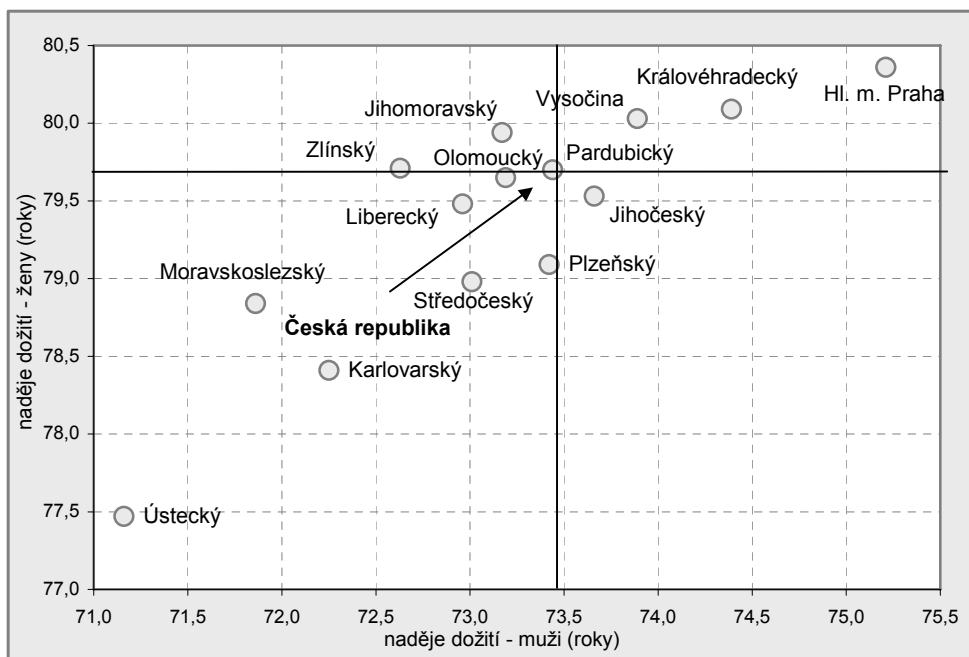
²⁾ uvedena hodnota roku 1994 a 2006

Očekávaná délka života

Střední délka života je ukazatelem charakterizujícím úmrtnost populace, přibližuje také zdravotní stav obyvatelstva. Střední délka života (naděje dožití) mužů i žen se v České republice a ve všech krajích ve sledovaném období let 1993 až 2006 postupně zvyšovala. Jestliže se v roce 2006 v Jihomoravském kraji narodil chlapec, jeho předpokládaná délka života byla 73,17 roku, což byla až 8. nejvyšší hodnota v ČR. Nejvyšší naděje dožití mužů při narození byla v Hlavním městě Praze (75,21 roku), nejnižší naopak v Ústeckém kraji (71,16 roku). Zvýšení možného věku (naděje) dožití v roce 2006 proti roku 1993 v Jihomoravském kraji představovalo 3,85 roku (3. nejnižší zvýšení), k nejvyššímu nárůstu došlo v Karlovarském kraji (o 4,88 roku), k nejnižšímu pak ve Zlínském kraji (o 3,46 roku). Jestliže se ovšem v roce 2006 narodila v Jihomoravském kraji dívka, její předpokládaná délka života byla 79,94 roku, což byla 4. nejvyšší hodnota v ČR. Nejvyšší naděje dožití žen při narození byla v Hlavním městě Praze (80,36 roku), nejnižší naopak v Ústeckém kraji (77,47 roku). Zvýšení možného věku dožití v roce 2006 proti roku 1993 v Jihomoravském kraji představovalo 3,04 roku (7. nejvyšší zvýšení), k nejvyššímu nárůstu došlo v Karlovarském kraji (o 3,96 roku), k nejnižšímu pak v kraji Vysočina (o 2,58 roku).

Rozdíl mezi nadějí dožití mužů a žen byl v Jihomoravském kraji 6,77 roku ve prospěch žen (3. nejvyšší rozdíl mezi kraji v roce 2006), v Praze byl zaznamenán rozdíl nejmenší (5,15 roku), ve Zlínském kraji naopak nejvyšší (7,08 roku). Z grafického znázornění naděje dožití při narození (graf 27) vyplývá, že nejlepší postavení mezi kraji (pravý horní kvadrant) má Hlavní město Praha, Královéhradecký kraj a kraj Vysočina.

Graf 8 Naděje dožití při narození v roce 2006

Jihomoravský kraj ve srovnání s průměrem České republiky byl ve sledovaném období u střední délky života při narození žen vždy nad úrovní hodnoty ČR. U mužů byla situace obdobná s výjimkou roku 2006, kdy hodnota byla pod průměrem republiky. Ovšem u žen byl odstup od republikové hodnoty výraznější, činil v průměru 0,5 roku, kdežto u mužů to bylo pouze 0,3 roku. Stejná situace byla i u střední délky života (naděje dožití) ve věku 60 let.

Tab. 3.2.17 Střední délka života (naděje dožití), úhrnná plodnost, kojenecká úmrtnost

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Rozdíl 2006-1993
Česká republika															
Střední délka života při narození (roky)															
muži	69,20	69,54	69,72	70,37	70,50	71,13	71,40	71,65	72,07	72,07	72,03	72,55	72,88	73,45	4,25
ženy	76,41	76,58	76,63	77,27	77,49	78,06	78,13	78,35	78,41	78,54	78,51	79,04	79,10	79,67	3,26
Střední délka života ve věku 60 let (roky)															
muži	15,56	15,91	15,89	16,25	16,39	16,72	16,85	17,02	17,32	17,28	17,21	17,59	17,77	18,18	2,63
ženy	19,85	19,98	20,04	20,39	20,67	21,00	20,99	21,21	21,23	21,31	21,26	21,64	21,70	22,13	2,28
Úhrnná plodnost	1,666	1,438	1,278	1,185	1,173	1,157	1,133	1,144	1,146	1,171	1,179	1,226	1,282	1,328	-0,338
Kojenecká úmrtnost	5,7	4,7	4,9	3,8	3,6	3,2	2,9	2,5	2,3	2,7	2,4	2,3	2,0	2,3	-3,4
Jihomoravský kraj															
Střední délka života při narození (roky)															
muži	69,32	69,72	70,20	70,65	71,01	71,55	71,87	71,90	72,31	72,56	72,51	72,92	73,02	73,17	3,85
ženy	76,90	77,15	77,42	77,58	77,87	78,37	78,66	78,67	78,96	79,17	79,26	79,61	79,72	79,94	3,04
Střední délka života ve věku 60 let (roky)															
muži	15,81	16,00	16,20	16,58	16,87	17,12	17,19	17,16	17,44	17,63	17,55	17,80	17,92	18,14	2,33
ženy	20,51	20,51	20,54	20,58	20,83	21,22	21,41	21,57	21,81	21,83	21,89	22,13	22,26	22,38	1,88
Úhrnná plodnost	1,718	1,457	1,258	1,176	1,148	1,138	1,100	1,092	1,107	1,153	1,142	1,209	1,256	1,300	-0,418
Kojenecká úmrtnost	5,1	3,2	3,2	3,5	2,9	2,3	1,9	2,4	1,6	3,2	2,7	1,6	2,2	3,0	-2,0

K charakteristice střední délky života (naděje dožití) lze jako doplňující ukazatele uvést úhrnnou plodnost, kojeneckou úmrtnost či ukazatele charakterizující věkovou strukturu obyvatelstva. Pro postižení vývoje demografických ukazatelů v Jihomoravském kraji i ČR je uvedena celá časová řada. V České republice i v Jihomoravském kraji byla nejvyšší hodnota plodnosti zaznamenána v roce 1993, tedy na počátku sledovaného období. Pokles úhrnné plodnosti byl registrován v rámci ČR do roku 1999, v Jihomoravském kraji do roku 2000, v následujících letech došlo k postupnému zvyšování tohoto ukazatele jak v kraji, tak

i v ČR. Ovšem úroveň úhrnné plodnosti v Jihomoravském kraji byla od roku 1995 pod úrovní republikové hodnoty, v roce 2006 byla ve srovnání s ostatními kraji 4. nejnižší (nejvyšší úroveň plodnosti byla v Ústeckém kraji a nejnižší v kraji Zlínském).

Průměrný věk obyvatel celkem, resp. mužů i žen byl v roce 2006 nejvyšší v Hlavním městě Praze (41,8 roku celkem, 40,0 muži, 43,4 ženy), nejnižší pak v Ústeckém kraji (39,3 roku celkem, 37,8 muži, 40,7 ženy). V Jihomoravském kraji byl zaznamenán 3. nejvyšší průměrný věk obyvatel celkem, stejné pořadí bylo i u průměrného věku mužů a průměrný věk žen byl ve srovnání s ostatními kraji 4. nejvyšší. Zároveň byly tyto hodnoty nad průměrem České republiky.

Tab. 3.2.18 Charakteristiky věkové struktury obyvatelstva

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	Česká republika													
Průměrný věk celkem (roky)	36,8	37,0	37,3	37,6	37,9	38,2	38,5	38,8	39,0	39,3	39,5	39,8	40,0	40,2
muži	35,1	35,3	35,6	35,9	36,2	36,5	36,8	37,1	37,4	37,7	37,9	38,2	38,4	38,6
ženy	38,4	38,6	38,9	39,2	39,4	39,7	40,0	40,3	40,5	40,8	41,0	41,3	41,5	41,7
Věkový medián (roky)	37,6	37,9	38,2	38,5	38,7	38,9	39,1
Index stáří celkem	66,8	69,6	72,5	75,3	78,1	80,6	83,1	85,5	87,2	89,2	91,6	94,0	97,0	100,2
muži	49,2	51,4	53,7	56,0	58,2	60,3	62,3	64,2	65,6	67,2	69,2	71,1	73,9	76,7
ženy	85,3	88,7	92,2	95,6	99,0	102,0	104,9	108,0	110,0	112,3	115,2	118,0	121,4	125,0
Index závislosti I	28,8	27,7	26,8	26,0	25,3	24,6	23,9	23,2	22,6	22,1	21,5	21,0	20,6	20,2
Index závislosti II	19,2	19,3	19,4	19,6	19,7	19,8	19,8	19,8	19,7	19,7	19,7	19,8	20,0	20,2
Index ekonomického zatížení	48,0	47,0	46,3	45,6	45,0	44,4	43,7	43,0	42,3	41,8	41,2	40,8	40,6	40,4
	Jihomoravský kraj													
Průměrný věk celkem (roky)	37,0	37,3	37,5	37,8	38,1	38,4	38,7	39,0	39,2	39,5	39,8	40,0	40,3	40,5
muži	35,2	35,4	35,7	35,9	36,3	36,6	36,9	37,2	37,5	37,7	38,0	38,3	38,5	38,8
ženy	38,8	39,0	39,2	39,5	39,8	40,1	40,3	40,6	40,9	41,2	41,4	41,7	41,9	42,1
Věkový medián (roky)	37,7	38,0	38,3	38,6	38,9	39,1	39,3
Index stáří celkem	69,8	72,5	75,5	78,4	81,4	84,2	86,9	89,7	91,8	94,0	96,7	99,1	102,4	106,1
muži	51,0	52,9	55,3	57,5	59,8	62,1	64,2	66,3	67,9	69,6	71,8	73,7	76,7	79,9
ženy	89,6	93,2	96,8	100,4	104,1	107,3	110,7	114,1	117,0	119,7	122,9	125,9	129,5	133,7
Index závislosti I	29,2	28,1	27,1	26,2	25,4	24,6	23,7	23,0	22,4	21,9	21,2	20,8	20,4	20,0
Index závislosti II	20,4	20,4	20,5	20,6	20,7	20,7	20,7	20,6	20,6	20,6	20,5	20,6	20,9	21,2
Index ekonomického zatížení	49,6	48,5	47,7	46,8	46,1	45,3	44,4	43,6	43,0	42,5	41,8	41,4	41,3	41,2

O nepříliš příznivé věkové struktuře obyvatelstva Jihomoravského kraje vypovídají i indexy, konstruované na základě poměrů počtů osob náležejících do 3 základních věkových skupin – dětské složky, osob v produktivním věku a osob v poproduktivním věku. Index stáří celkem (počet osob ve věku 65 let a starších na 100 dětí ve věku 0 až 14 let) byl v roce 2006 mezi kraji 2. nejvyšší (u mužů 4. nejvyšší, u žen 2. nejvyšší) a proti roku 1993 vzrostl o 36,3 bodu, což byl 5. nejvyšší nárůst.

O tom, že podíl dětské složky klesá, hovoří vývoj **indexu závislosti I** (počet dětí ve věku 0 až 14 let na 100 osob ve věku 15 až 64 let), v roce 2006 byl mezi kraji 3. nejnižší a od roku 1993 zaznamenal pokles o 9,2 bodu (5. nejvyšší). Vcelku stabilní hodnoty **indexu závislosti II** (podíl osob ve věku 65 let a starších na 100 osob ve věku 15 až 64 let) však v nejbližších letech vystřídá jejich nárůst, neboť lze očekávat situaci, že zvyšující se počet osob v poproduktivním věku nebude odpovídat nárůstu počtu osob ve věku produktivním. **Index ekonomického zatížení** je kombinací předešlých 2 indexů (poměr osob ve věku 0 až 14 let a osob ve věku 65 let a starších na 100 osob ve věku 15 až 64 let), jeho klesající hodnota zásluhou stability indexu závislosti II odpovídala v podstatě vývoji indexu závislosti I.

V tabulce 3.2.19 jsou uvedeny charakteristiky věkové struktury obyvatelstva podle okresů Jihomoravského kraje, pro postižení změny jsou uvedeny roky 1994 a 2006 (u naděje dožití jsou uvedeny průměry let 1991 až 1996 a 2001 až 2005). Hodnota střední délky života při narození se zvýšila ve všech okresech kraje, nejvyššího věku by se měl dožít muž narozený v okrese Brno-město – 74,0 let (nejnižší v okrese Břeclav – 71,4 let), nebo žena narozená v okrese Brno-venkov – 79,9 let (nejnižší v okrese Blansko – 78,9 let). Nejvyšší nárůst střední délky života v případě mužů byl zjištěn v okrese Brno-venkov – o 3,8 roku, v případě žen v okrese Znojmo – o 3,6 roku.

Tab. 3.2.19 Charakteristiky věkové struktury obyvatelstva podle okresů Jihomoravského kraje

	Blansko		Brno-město		Brno-venkov		Břeclav		Hodonín		Vyškov		Znojmo	
	1994	2006	1994	2006	1994	2006	1994	2006	1994	2006	1994	2006	1994	2006
Sřední délka života při narození (roky)														
muži ¹⁾	69,59	72,69	70,11	73,95	69,89	72,97	68,22	71,40	68,57	71,75	69,41	72,70	68,26	71,81
ženy ¹⁾	76,59	78,94	76,48	79,35	76,52	79,90	76,54	79,83	76,59	79,44	76,84	79,27	75,85	79,44
Průměrný věk celkem (roky)														
muži	36,9	40,2	38,5	41,8	37,7	40,0	35,8	39,7	36,2	39,9	37,0	39,8	35,9	39,5
ženy	35,3	38,7	36,5	39,9	35,9	38,6	34,0	37,9	34,3	38,1	35,1	38,3	34,2	37,9
Index stáří celkem														
muži	38,4	41,7	40,3	43,5	39,4	41,5	37,6	41,3	38,0	41,6	38,7	41,3	37,6	41,0
ženy	68,2	102,9	84,3	127,8	76,9	97,0	60,9	93,3	63,7	100,6	71,4	98,1	62,5	90,1
Index závislosti I	51,5	79,4	61,3	97,5	56,6	74,7	42,9	67,2	46,3	72,8	53,0	74,9	45,1	66,3
Index závislosti II	85,6	127,6	108,4	159,4	98,4	120,4	79,5	121,2	82,2	130,1	90,6	121,7	80,9	115,4
Index ekonomického zatížení	28,7	20,8	25,8	18,3	27,6	21,7	29,6	20,1	29,9	20,0	29,6	20,7	30,5	21,2
	19,6	21,4	21,8	23,4	21,3	21,0	18,0	18,7	19,1	20,1	21,1	20,3	19,0	19,1
	48,3	42,2	47,6	41,8	48,9	42,6	47,6	38,8	49,0	40,1	50,7	41,0	49,5	40,3

¹⁾ uvedeny průměry let 1991 - 1996 a 2001 - 2005

Obyvatelstvo s nejvyšším průměrným věkem žilo v okrese Brno-město (průměrný věk celkem 41,8 let, muži 39,9 let, ženy 43,5 let), nejmladší obyvatelstvo bylo v okrese Znojmo (průměrný věk celkem 39,5 let, muži 37,9 let, ženy 41,0 let). V okrese Břeclav se ve sledovaném období průměrný věk zvýšil nejvýrazněji – průměrný věk celkem o 3,9 let, muži o 3,9 let, ženy o 3,7 let).

Hodnota indexu stáří vzrostla ve všech okresech, nejvíce pak v okrese Brno-město (o 43,5 bodu), právě v tomto okrese dosáhla v roce 2006 nejvyšší hodnoty – 127,8 (nejnižší hodnota byla zaznamenána v okrese Znojmo – 90,1). Index závislosti I, jenž provází pokles zastoupení dětské složky, poklesl prakticky ve všech okresech. Index závislosti II dokumentující nárůst složky osob v poproduktivním věku naopak s výjimkou okresů Brno-venkov a Vyškov vzrostl.

Nejvyšší dosažené vzdělání

Nejvyšší dosažené vzdělání je indikátor hodnotící celkovou vzdělanost obyvatelstva. Úroveň vzdělanosti patří mezi faktory, které se na jedné straně výrazně podílejí na formování profilu úspěšnosti jednotlivce, na druhé straně úroveň vzdělanosti významně ovlivňuje kvalitu lidských zdrojů společnosti. Kvalitní lidské zdroje jsou základním předpokladem pro další úspěšný rozvoj ekonomiky, jsou základním ukazatelem možného potenciálu společnosti.

Tab. 3.2.20 Struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let podle vzdělání v % (VŠPS)

	Česká republika				Jihomoravský kraj			
	1993	2000	2006	Rozdíl 2006-1993 v bodech	1993	2000	2006	Rozdíl 2006-1993 v bodech
Obyvatelstvo celkem								
základní vzdělání	27,2	22,2	19,2	-8,0	26,4	22,1	18,9	-7,5
střední bez maturity	38,7	37,3	37,2	-1,5	37,7	35,9	35,5	-2,2
střední s maturitou	25,8	30,0	32,6	6,8	25,7	29,7	32,9	7,2
vysokoškolské	7,8	8,6	10,9	3,1	9,6	10,6	12,6	3,0
Muži								
základní vzdělání	18,7	15,7	13,8	-4,9	16,6	14,8	13,0	-3,5
střední bez maturity	46,9	45,4	44,6	-2,3	46,5	43,5	43,1	-3,5
střední s maturitou	23,8	26,7	28,9	5,1	23,1	26,5	28,4	5,3
vysokoškolské	10,1	10,5	12,5	2,4	13,3	13,7	15,4	2,1
Ženy								
základní vzdělání	35,0	28,3	24,3	-10,7	35,3	28,7	24,4	-10,9
střední bez maturity	31,1	29,7	30,3	-0,8	29,7	28,9	28,6	-1,2
střední s maturitou	27,6	33,1	36,0	8,4	28,0	32,6	37,0	9,0
vysokoškolské	5,7	6,8	9,3	3,6	6,2	7,8	10,0	3,8

Podíl vysokoškolsky vzdělaných osob se ve sledovaném období postupně zvyšoval jak v Jihomoravském kraji, tak v České republice, ovšem v Jihomoravském kraji byl podíl vysokoškoláků po celou dobu nad průměrem České republiky. Ve srovnání s ostatními kraji výše podílu vysokoškolsky vzdělaných znamenala vždy 2. místo za Hlavním městem Prahou. Vyšší podíl vysokoškoláků byl tradičně mezi muži, rozdíl podílů v celém období činil v Jihomoravském kraji

v průměru 5,9 bodu ve prospěch mužů. Obdobou bylo zastoupení středního vzdělání bez maturity, zastoupení u mužů bylo v průměru o 15,7 bodu vyšší. Ženy měly vyšší zastoupení u základního vzdělání (v průměru o 15,1 bodu) a u středního vzdělání s maturitou (o 6,3 bodu).

O tom, že úroveň vzdělanosti je v Jihomoravském kraji na vysoké úrovni, svědčí ukazatel indexu vzdělanosti pracovních sil. Vypočtený index je vyjádřením počtu osob se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním na 100 osob ve věku 25 let a více. V roce 1993, v mezidobí v roce 2000 i v roce 2006 byl tento index v Jihomoravském kraji 2. nejvyšší, proti roku 1993 v roce 2006 vzrostl o 9,7 bodu.

Tab. 3.2.21 Index vzdělanosti pracovních sil¹⁾

	ČR	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
1993	42,0	63,2	38,3	40,9	38,6	38,2	35,4	40,6	41,0	38,2	36,6	44,0	40,1	38,6	36,2
2000	47,2	71,1	41,9	46,3	45,5	42,4	37,3	39,9	45,0	46,4	45,1	49,3	42,3	42,4	44,2
2006	51,3	75,1	49,2	50,1	50,1	42,5	44,7	43,5	50,7	45,7	47,4	53,7	44,3	47,7	46,8

¹⁾ index vzdělanosti vyjadřuje počet obyvatel s úplným středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním připadajících na 100 obyvatel starších 25 let

Předpoklad, že podíl vysokoškolsky vzdělaných osob bude v Jihomoravském kraji i nadále vzrůstat a bude se upevňovat 2. pořadí mezi kraji, potvrzuje i tabulka s přepočtenými počty studentů vysokých škol podle místa bydliště. V uvedených 4 letech byl počet vysokoškoláků připadajících na 1 000 obyvatel v Jihomoravském kraji opět vždy 2. nebo 3. nejvyšší.

Tab. 3.2.22 Studenti vysokých škol podle místa bydliště v přepočtu na 1 000 obyvatel

	ČR	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	25,0	32,4	17,3	22,2	21,3	16,3	18,1	19,7	22,0	22,2	22,8	27,4	24,2	26,1	20,4
2004	27,0	35,0	19,3	24,7	22,8	17,8	20,7	21,3	24,2	24,3	25,0	29,7	26,8	29,8	26,7
2005	26,9	35,9	21,1	26,0	23,1	18,3	21,4	21,3	25,3	25,5	26,7	28,7	27,7	30,7	27,8
2006	29,1	37,6	23,3	28,1	24,3	19,7	23,8	23,0	27,2	27,5	29,1	31,2	30,0	33,7	30,2

Přístup k internetu

Přístup k internetu je jedním ze základních předpokladů vzniku resp. rozvoje informační společnosti. Internet nabízí jednoduché možnosti pro výměnu dat, objem přenášených dat tedy narůstá a přes internet se nabízí čím dál více služeb. Lze jmenovat internetové bankovníctví, internetové obchody, internetové stránky deníků a časopisů. Je zřejmé, že rychlý a především dostupný přístup k internetu se stává nedílnou součástí života.

Tab. 3.2.23 Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci¹⁾

	Česká republika				Jihomoravský kraj			
	2003	2004	2006	index 2006/2003	2003	2004	2006	index 2006/2003
Domácnosti celkem (tis.)	4 064,0	4 109,9	4 201,2	103,4	409,0	418,0	423,2	103,5
z nich vybavené (%):								
pevnou telefonní linkou	62,9	61,9	53,1 ¹⁾	-9,8	66,7	64,9	55,2 ¹⁾	-11,5
kabelovou televizí	.	22,2	20,8 ²⁾	-1,4	.	28,7	28,4 ²⁾	-0,3
osobním počítačem	23,8	29,5	35,7 ¹⁾	11,9	29,8	33,3	37,3 ¹⁾	7,5
počítačem připojeným k internetu	14,8	19,4	26,7 ¹⁾	11,9	18,6	18,7	28,2 ¹⁾	9,6
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let (tis. osob)	8 658,5	8 687,1 ³⁾	8 635,6	99,7	954,3	957,3 ³⁾	954,4	100,0
z nich mající k dispozici pro soukromé účely (%):								
mobilní telefon	66,0	73,8	83,1 ¹⁾	17,1	63,0	73,4	80,4 ¹⁾	17,4
osobní počítač doma	32,6	35,9	43,0 ¹⁾	10,4	37,7	40,7	44,0 ¹⁾	6,3
internet doma	20,8	23,8	32,6 ¹⁾	11,8	23,8	23,0	33,4 ¹⁾	9,6
vysokorychlostní internet doma	.	5,5	18,3 ²⁾	12,8	.	6,0	22,3 ²⁾	16,3

¹⁾ období šetření: 4. čtvrtletí sledovaného roku, rok 2006 - 2. čtvrtletí 2006

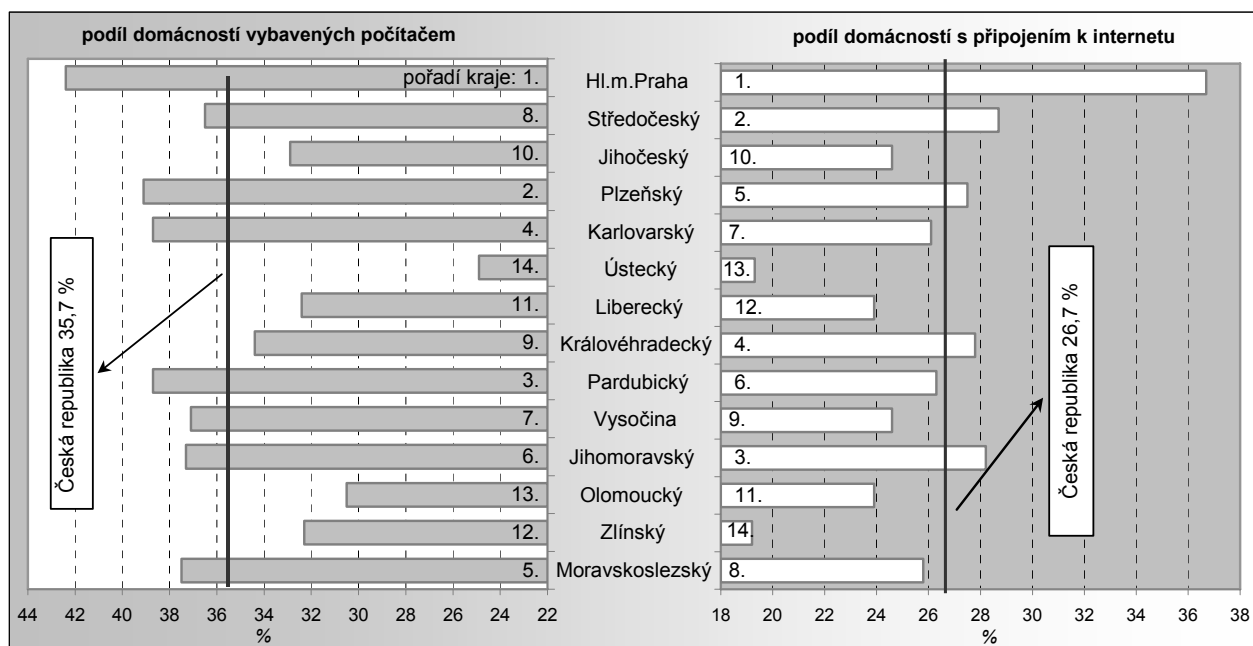
²⁾ rozdíl 2006 - 2003 v procentních bodech

²⁾ rozdíl 2006 - 2004 v procentních bodech

³⁾ obyvatelstvo ve věku 16 a více let

V roce 2006 bylo 37,3 % domácností Jihomoravského kraje vybaveno osobním počítačem a 28,2 % domácností (75,7 % z vybavených počítačem) mělo k dispozici internet. Podíl domácností s internetem byl v roce 2006 v Jihomoravském kraji ve srovnání s ostatními kraji 3. nejvyšší a od roku 2003 vzrostl o 9,6 bodu.

Graf 9 Počítače a internet v domácnostech v roce 2006

Podíl domácností vybavených počítačem v kraji vzrostl o 7,5 bodu a byl 6. nejvyšší mezi ostatními kraji. Stejně místo v pořadí patřilo Jihomoravskému kraji i ve vybavenosti domácností pevnou telefonní linkou. Zde se ovšem vzhledem k rozšiřování vybavenosti mobilními telefony podíl domácností snížil o 11,5 bodu, přesto byl v roce 2006 o 2,1 bodu vyšší proti průměru ČR. Vybavenost domácností kabelovou televizí se nijak výrazně nezměnila, mezi kraji byla v roce 2006 pátá nejvyšší a výrazně převyšovala republikový průměr.

O vzrůstající roli využívání informačních a komunikačních technologií pro soukromé účely svědčí údaje uvedené v tabulce 3.2.23. Mobilní telefon mělo v roce 2006 k dispozici 80,4 % osob dané věkové skupiny, i když byl tento podíl až 11. mezi kraji, proti roku 2003 vzrostl o 17,4 bodu. Výrazně také vzrostl podíl osob, které mohly doma využívat vysokorychlostní internet, zjištěný podíl 22,3 % byl mezi kraji 3. nejvyšší.

Pokrytí území schválenou územně plánovací dokumentací obcí

Územně plánovací dokumentace (ÚPD) komplexně řeší funkční využití území, stanoví zásady jeho organizace a věcně a časově koordinuje výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území. Vytváří předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí. Schválená ÚPD je právně závazným dokumentem pro vlastníky pozemku a výkon státní správy na úseku územního plánování a rozhodování. Schválený územní plán s jasnými, obecně závaznými pravidly pro využití území významně ovlivňuje rozhodování soukromého sektoru o tom, kam vloží své prostředky a jak se bude podílet na rozvoji obce nebo kraje. ÚPD je také jedním z rozhodujících podkladů pro získávání veřejných prostředků a pro posouzení jejich hospodárneho vynaložení.

V roce 2006 bylo 68,5 % rozlohy Jihomoravského kraje územím obcí se schválenou územně plánovací dokumentací. Jinak vyjádřeno – téměř 57 % obcí mělo schválenou ÚPD, v těchto obcích žilo 86,0 % obyvatel kraje. Ve srovnání s ostatními kraji znamenal podíl z rozlohy i z počtu obcí 7. místo v pořadí, podíl obyvatel žijících v těchto obcích, resp. na tomto území byl 8. nejvyšší. Podíl rozlohy obcí se schválenou ÚPD se v Jihomoravském kraji od roku 2000 zvýšil o 24,5 bodu, což byl 7. nejvyšší nárůst.

Nejpříznivější situace byla po Hlavním městě Praze ve Zlínském kraji – ve všech 3 oblastech (podíl obcí, podíl obyvatel, podíl rozlohy) přesahoval podíl hranici 90 %. Naopak nejméně příznivá situace byla v kraji Vysočina, plánovací dokumentací dosud nebyla pokryta ani polovina území kraje. Situace se zde ovšem v nejbližší době zřejmě zlepší, čemuž napovídá rozloha území obcí, v nichž je ÚPD rozpracována.

Tab. 3.2.24 Obce se schválenou ÚPD – podíl rozlohy, počtu obcí a obyvatel

	ČR	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Podíl rozlohy obcí se schválenou ÚPD (%)															
2000	42,0	100,0	37,4	37,5	38,8	41,1	44,5	42,1	38,1	32,3	25,8	44,0	41,6	76,3	61,4
2006	68,3	100,0	60,4	68,0	62,3	75,8	68,3	65,9	63,8	74,5	45,3	68,5	76,4	94,8	87,6
Podíl počtu obcí se schválenou ÚPD (%)															
2000	31,0	100,0	29,3	24,1	25,9	34,4	36,2	33,0	26,6	25,9	13,8	34,1	30,3	71,1	59,2
2006	55,4	100,0	51,8	51,1	48,1	74,0	56,5	50,2	55,6	60,8	26,8	56,9	67,4	91,8	86,0
Podíl obyvatel žijících v obcích se schválenou ÚPD (%)															
2000	67,0	100,0	53,3	59,3	68,0	51,8	55,4	54,1	61,0	38,2	38,3	68,2	70,1	70,9	88,8
2006	87,4	100,0	78,9	86,5	82,0	78,5	86,1	87,4	79,4	85,4	70,9	86,0	88,5	97,5	96,7

Pozn.: Vojenské újezdy nejsou započteny, za obce se schválenou ÚPD je započtena celá rozloha obce.

Obce Jihomoravského kraje, v nichž je ÚPD schválena či rozpracována, na konci roku 2006 zaujímaly 90,2 % rozlohy kraje, představovaly 74,8 % z počtu obcí (v obou případech 6. místo mezi kraji) a žilo zde 94,5 % obyvatel kraje (7. místo mezi kraji).

Tab. 3.2.25 Obce s rozpracovanou ÚPD v roce 2006 – podíl rozlohy, počtu obcí a obyvatel

	ČR	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Podíl rozlohy (%)	17,7	-	24,7	17,7	10,0	19,1	18,4	15,8	18,1	15,7	21,6	21,8	10,6	3,9	12,0
Podíl počtu obcí (%)	15,5	-	21,6	16,2	11,7	19,5	16,8	13,4	17,2	13,2	20,3	17,9	10,9	2,6	11,1
Podíl počtu obyvatel (%)	7,6	-	13,9	7,6	7,3	19,4	9,6	6,0	12,7	9,8	14,1	8,4	5,3	1,5	3,0

Průměrná délka soudního řízení

Průměrná délka soudního řízení je vhodným identifikátorem pro posuzování výkonnosti soudní soustavy. V agendě trestní, civilní a obchodní se uvádí průměrná délka všech řízení, které okresní či krajské soudy pravomocně ukončily v daném vykazovaném roce. I když jsou údaje za okresní a krajské soudy dostupné pouze ve struktuře „soudních“ krajů, které odpovídají územní struktuře krajů platné do konce roku 1999, tendence k prodlužování řízení jsou zřetelné jak podle stupně soudu, tak v jednotlivých agendách.

Soudní řízení v trestní agendě u okresních soudů Jihomoravského kraje v roce 2006 trvalo v průměru 268 dní, což byla 3. nejvyšší délka z 8 soudních krajů. Délka řízení byla o 26 dní vyšší než republikový průměr a proti roku 1995 vzrostla o 112 dní, tj. o 71,8 % (2. nejvyšší nárůst absolutní i relativní). Soudní řízení v trestní agendě u krajského soudu Jihomoravského kraje v roce 2006 trvalo v průměru 823 dní (opět 3. nejvyšší délka z 8 soudních krajů). Řízení bylo o 109 dní delší než republikový průměr a o 481 dní delší než v roce 1995. Téměř dvouapůlnásobné zvýšení délky řízení proti roku 1995 ve srovnání s ostatními soudními kraji znamenalo nejvyšší relativní nárůst, zvýšení vyjádřené ve dnech bylo 2. nejvyšší. Zajímavostí bylo, že vyřízení trestních věcí u okresního či krajského soudu se zkrátilo pouze v jednom kraji, a to Jihočeském.

Pro doplnění jsou v textové tabulce 3.2.27 uvedeny počty zjištěných trestných činů v přepočtu na 1 000 obyvatel, pro určitou míru srovnatelnosti jsou uvedeny ve „staré“ struktuře krajů. Je zřejmé, že přepočtený počet zjištěných trestných činů vzrostl v roce 2006 proti roku 1995 pouze v Hlavním městě Praze a v Jihočeském kraji, v ostatních krajích byl zaznamenán jejich pokles. Nejvyšší počet trestných činů v přepočtu na 1 000 obyvatel připadá dlouhodobě právě na Prahu, zdaleka zde však nebyla vykázána nejvyšší délka soudního řízení v trestní agendě.

Tab. 3.2.26 Průměrná délka soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci ve dnech

	Trestní řízení						Občanskoprávní věci			Řízení o nezletilých dětech		
	okresní soudy			krajské soudy			okresní a krajské soudy			okresní soudy		
	1995	2006	rozdíl 2006-1995 ve dnech	1995	2006	rozdíl 2006-1995 ve dnech	1995	2006	rozdíl 2006-1995 ve dnech	1995	2006	rozdíl 2006-1995 ve dnech
Česká republika	179	242	63	455	714	259	365	525	160	237	200	-37
Hl. m. Praha	186	204	18	431	479	48	410	443	33	263	172	-91
Středočeský	160	152	-8	477	494	17	305	354	49	204	131	-73
Jihočeský	185	161	-24	362	350	-12	326	251	-75	182	108	-74
Západočeský	254	276	22	557	617	60	304	356	52	210	154	-56
Severočeský	220	384	164	486	942	456	464	881	417	311	314	3
Východočeský	119	150	31	419	493	74	318	416	98	186	150	-36
Jihomoravský	156	268	112	342	823	481	380	699	319	247	256	9
Severomoravský	163	214	51	482	1079	597	340	513	173	242	204	-38

Soudní řízení v občanskoprávních věcech u okresních a krajských soudů Jihomoravského kraje v roce 2006 trvalo v průměru 699 dní, což byla 2. nejvyšší délka z 8 soudních krajů. Délka řízení byla o 174 dní vyšší než republikový průměr a proti roku 1995 vzrostla o 319 dní, tj. o 83,9 % (2. nejvyšší nárůst absolutní i relativní). Opět pouze v Jihočeském kraji se řízení zkrátilo.

Nejkratší trvání mělo v Jihomoravském kraji v roce 2006 soudní řízení o nezletilých dětech u okresních soudů. Ovšem v porovnání s ostatními kraji to bylo trvání druhé nejdelší, navíc zatímco ve většině krajů došlo oproti roku 1995 ke zkrácení délky trvání, v Jihomoravském kraji se lhůta prodloužila.

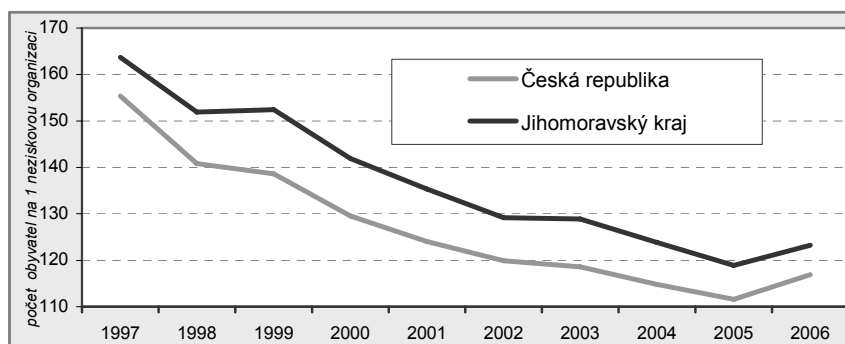
Soudní řízení v obchodních věcech se stalo v roce 2006 součástí občanskoprávní agendy, v roce 2005 u krajského soudu v Jihomoravském kraji trvalo v průměru 1 777 dní, republikový průměr převyšovalo trvání o 394 dní a bylo mezi kraji 2. nejvyšší.

Tab. 3.2.27 Zjištěné trestné činy v přepočtu na 1 000 obyvatel

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	38,6	35,3	35,7	37,6	38,6	41,4	41,5	38,1	35,1	36,5	35,0	34,4	33,6	32,7
Hl. m. Praha	72,6	70,2	70,7	82,1	86,7	95,3	101,0	90,4	85,8	88,8	85,3	83,5	81,4	75,7
Středočeský	39,8	37,0	36,7	39,3	42,7	47,4	47,0	40,8	36,6	37,4	34,1	33,2	32,4	31,9
Jihočeský	24,7	23,2	25,6	25,9	27,4	29,9	29,9	28,6	26,0	25,0	24,7	25,3	25,7	24,8
Západočeský	34,3	30,2	28,8	30,1	31,3	34,5	35,2	32,6	30,1	31,8	31,5	31,8	29,6	27,4
Severočeský	47,4	41,6	41,3	41,1	41,8	43,6	42,3	39,3	36,0	39,1	38,2	39,1	39,0	38,9
Východočeský	26,0	24,7	24,6	24,8	24,5	25,2	25,0	23,2	21,7	22,9	21,7	21,6	20,7	19,9
Jihomoravský	24,2	23,7	25,6	26,2	26,7	27,6	27,4	26,9	24,2	26,1	24,9	23,6	22,6	23,2
Severomoravský	41,2	34,5	34,3	34,4	33,5	35,5	33,7	31,1	28,4	28,7	28,0	26,5	26,3	26,8

Občanská společnost

Občanská společnost je pojem označující prostor mezi oblastí privátních zájmů a státem. Jedná se o oblast dobrovolného sdružování mimo sféry trhu, státu i soukromého života, jde o oblast, v níž je základem uvědomění si společné provázanosti všech sfér života. Existence občanské společnosti je založena na tom, že demokratický politický systém je postaven na možnosti občana přímou participací ovlivňovat věci veřejné.

Graf 10 Počet obyvatel na jednu nestátní neziskovou organizaci

Pro potřeby indexu participace je definován počet občanů na počet nestátních neziskových organizací (NNO) jako indikátor občanské participace. Pro větší názornost je doplněn politickou participací, jež je měřena průměrem volební účasti občanů ve volbách jak do zastupitelstev jednotlivých obcí, tak do zastupitelstev krajů či do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

Klesající počet obyvatel na jednu nestátní neziskovou organizaci v letech 1997 až 2006 jak v České republice tak v Jihomoravském kraji byl jevem příznivým, byl projevem vzrůstající občanské participace. Úroveň občanské participace v Jihomoravském kraji ovšem byla ve srovnání s Českou republikou nižší, neboť v celém sledovaném období na jednu organizaci připadlo v průměru více obyvatel.

V roce 2006 připadlo na jednu neziskovou organizaci v Jihomoravském kraji 123 obyvatel, což bylo o 41 obyvatel méně než v roce 1997. V pořadí krajů to ovšem znamenalo až 9. místo. Neaktivněji v tomto směru vystupovali obyvatelé Jihočeského kraje, kde připadlo na jednu organizaci 95 obyvatel, naopak nejméně příznivá byla situace v Moravskoslezském kraji, kde na jednu nestátní neziskovou organizaci připadalo v roce 2006 celkem 160 obyvatel. Z hlediska vývoje se jeví jako nejpříznivější nejvyšší pokles počtu osob na organizaci. V tomto případě na tom byl nejlépe právě Moravskoslezský kraj, kde se počet obyvatel na jednu organizaci proti roku 1997 snížil o 73 osob, tj. o 31,4 %. K nejmenší změně došlo ve Středočeském kraji, 119 osob na organizaci v roce 2006 bylo v přepočtu nižší pouze o 21 osob, tj. o 15,0 %.

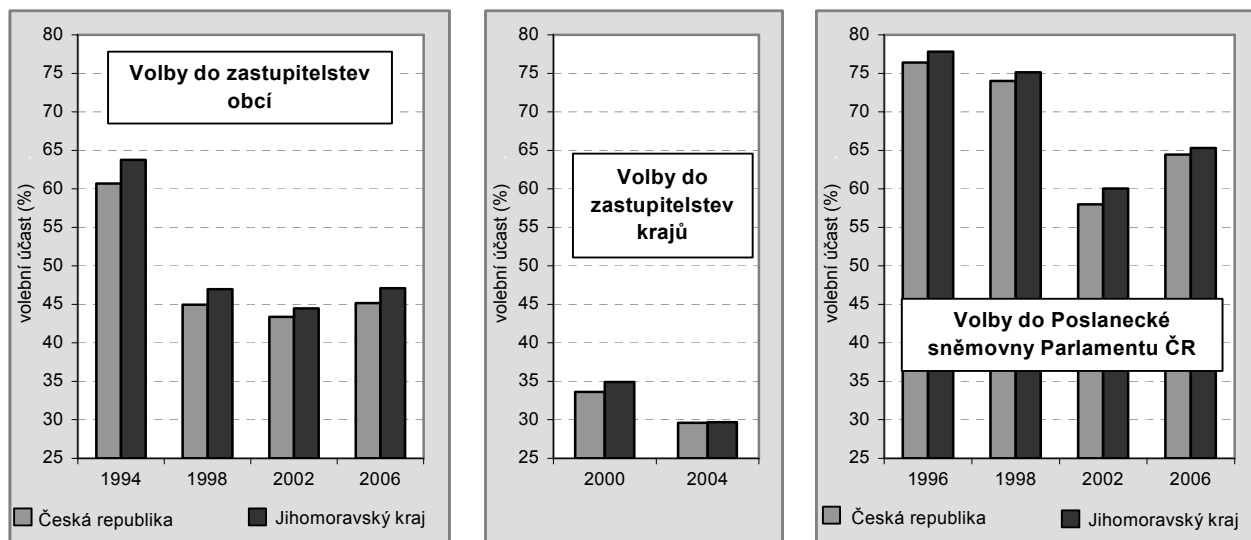
Pro doplnění jsou v tabulce 3.2.28 za sledované období uvedeny počty nestátních neziskových organizací podle právních forem za sektor „neziskové instituce sloužící domácnostem“. Je však nutno podotknout, že uvedené počty či přepočty na obyvatele nezohledňují stupeň aktivity jednotlivých subjektů.

Tab. 3.2.28 Nestátní neziskové organizace

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika										
Nestátní neziskové organizace celkem	66 311	73 119	74 203	79 302	82 444	85 048	86 040	88 910	91 693	87 822
v tom:										
sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	33 566	37 655	39 235	44 000	46 251	48 372	48 751	51 577	52 783	55 001
organizační jednotky sdružení	23 811	26 172	26 489	29 028	29 698	30 330	30 864	31 302	28 481	26 502
nadace	5 274	4 901	3 324	323	304	314	322	321	402	352
nadační fondy	-	71	610	736	761	781	799	752	878	905
obecně prospěšné společnosti	60	126	340	406	466	404	482	185	833	961
církevní organizace	3 600	4 194	4 205	4 809	4 964	4 847	4 822	4 773	5 698	4 101
Jihomoravský kraj										
Nestátní neziskové organizace celkem	6 958	7 495	7 461	8 009	8 325	8 693	8 704	9 063	9 506	9 177
v tom:										
sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	3 289	3 631	3 786	4 303	4 558	4 822	4 772	5 063	5 377	5 654
organizační jednotky sdružení	2 756	2 901	2 917	3 130	3 146	3 237	3 289	3 359	3 437	2 850
nadace	571	541	283	37	38	38	39	33	33	37
nadační fondy	-	14	72	89	92	98	97	101	107	108
obecně prospěšné společnosti	13	14	20	20	21	18	23	19	62	66
církevní organizace	329	394	383	430	470	480	484	488	490	462

Zatímco úroveň společenské participace vzrůstala v České republice i v Jihomoravském kraji, úroveň politické participace, měřená účastí obyvatel ve volbách, ve sledovaném období klesala. Přesto úroveň politické participace byla v Jihomoravském kraji proti průměru České republiky vždy vyšší.

Graf 11 Volební účast podle jednotlivých typů voleb

Nejnižší zájem mezi voliči vzbuzovaly volby do krajských zastupitelstev v roce 2004. V Jihomoravském kraji se voleb zúčastnilo 29,71 % voličů (v ČR 29,62 %), což byl 9. nejvyšší podíl, když největší účast byla v Pardubickém kraji (32,60 % voličů). Naopak nejnižší byla v Karlovarském kraji, kde přišla k urnám necelá čtvrtina voličů (24,99 %).

Ve volbách do obecních zastupitelstev byla nejnižší účast zaznamenána v roce 2002, v roce 2006 došlo k jejímu mírnému zvýšení. V Jihomoravském kraji se v roce 2006 voleb do obecních zastupitelstev zúčastnilo 49,35 % voličů (v ČR 46,38 %), což byl 6. nejvyšší podíl, když největší účast byla zjištěna v kraji Vysočina (54,08 % voličů). Stejně jako v předešlém typu voleb byla nejnižší účast vykázána v Karlovarském kraji, kde přišlo k volbám pouze 39,14 % voličů.

Nejvyššímu zájmu se tradičně těšily volby do PS PČR. Stejně jako ve volbách do obecních zastupitelstev i zde byl rokem nejnižší účasti rok 2002. V roce 2006 se účast podstatně zvýšila. V Jihomoravském kraji se v roce 2006 zúčastnilo voleb do PS PČR 65,29 % voličů (v ČR 64,47 %), což byl 8. nejvyšší podíl. Nejvyšší procento voličů přišlo k volbám v Hlavním městě Praze – 68,51 %, nejméně opět v Karlovarském kraji – 56,48 %.

Tab. 3.2.29 Volební účast v % podle druhu voleb podle okresů Jihomoravského kraje

	Jihomoravský kraj	Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
Volby do zastupitelstev obcí								
1994	65,86	73,21	57,68	73,43	68,04	68,76	68,09	68,96
1998	49,70	58,39	39,12	59,62	53,41	51,85	55,17	54,35
2002	48,07	58,08	34,05	59,39	53,15	54,49	53,83	53,77
2006	49,35	55,73	40,56	57,21	51,05	51,51	53,29	53,94
Volby do zastupitelstev krajů								
2000	34,93	35,67	35,68	37,44	32,09	32,80	36,46	33,00
2004	29,71	32,70	31,72	32,85	25,81	27,14	29,84	22,90
Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR								
1996	77,82	83,09	74,77	81,40	75,58	79,57	79,13	77,55
1998	75,16	79,40	74,35	77,39	72,45	74,28	75,83	74,45
2002	60,03	64,39	58,30	63,32	56,88	59,38	61,98	58,85
2006	65,29	68,79	65,27	68,66	61,98	63,84	65,85	62,06

Vývoj úrovně politické participace, resp. vývoj volební účasti v jednotlivých typech voleb, lze uvést i podle okresů. Již uvedené sestupné trendy jsou společné všem okresům kraje. Z výpočtu průměrů volebních účastí u jednotlivých druhů voleb podle okresů vyplývá, že ve volbách do obecních zastupitelstev byla nejvyšší účast za období let 1994 až 2006 v okrese Brno-venkov (62,41 %), nejnižší v okrese Brno-město (42,85 %), u krajských voleb za roky 2000 a 2004 opět nejvyšší v okrese Brno-venkov (35,15 %), nejnižší v okrese Znojmo (27,95 %). U voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR byla v průměru let 1996 až 2006 nejvyšší účast v okrese Blansko (73,92 %) a nejnižší v okrese Břeclav (66,72 %).

Ženy a muži v politice

Ženy tvoří více než polovinu populace, přesto je jejich zastoupení v politickém životě výrazně nižší. Prosazovat rovné příležitosti mužů a žen v politických a rozhodovacích funkcích je i součástí vládního usnesení. Ovšem na druhé straně, pokud se ženy opravdu chtějí prosadit v politice, tak se tam zcela jistě dostanou, ale ne proto, že jsou ženy, ale kvůli svým přednostem a dovednostem.

O míře naplňování vládního usnesení o prioritách a postupech při prosazování rovnosti mužů a žen ve společnosti může svědčit fakt, že vzrůstal podíl žen z celkového počtu poslanců či zastupitelů podle druhů voleb, stejně tak rostl podíl žen z celkového počtu kandidátů na volené posty.

Ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (PS PČR) ale nebyla situace tak markantní. V roce 1996 zde kandidovalo 4 492 kandidátů, z tohoto počtu bylo 908 žen, tedy 20,21 %. V dvousetčlenné Poslanecké sněmovně pak bylo 30 žen, tedy 15,00 %. V roce 2006 ve volbách kandidovalo 4 985 kandidátů, z tohoto počtu bylo 1 382 žen, tj. 27,74 %. Do sněmovny bylo zvoleno 31 žen, tj. 15,50 %. Takže podíl kandidujících žen se sice výrazně zvýšil – o 7,53 bodu, ovšem podíl žen mezi poslanci vzrostl jen o 0,50 bodu. V roce 1996 bylo úspěšných 3,30 % z kandidátek, v roce 2006 to bylo pouze 2,24 % žen, které se z kandidátek staly poslankyněmi.

Ve volbách do zastupitelstev krajů byla situace v rámci České republiky obdobná. Podíl žen se mezi kandidáty zvýšil z 21,87 % v roce 2000 na 26,00 % v roce 2004, tedy o 4,13 bodu (v roce 2000 kandidovalo do zastupitelstev krajů 1 689 žen, v roce 2004 pak 2 161 žen). Podíl žen z celkového počtu zastupitelů se zvýšil z 14,38 % na 15,11 %, tedy pouze o 0,73 bodu (mezi 675 zastupiteli počet žen vzrostl z 97 na 102).

V Jihomoravském kraji byla situace vcelku příznivější, podíl žen se mezi kandidáty zvýšil z 22,44 % v roce 2000 na 26,50 % v roce 2004, tedy o 4,06 bodu (v roce 2000 175 žen, v roce 2004 220 žen). Podíl žen z celkového počtu zastupitelů se zvýšil z 13,84 % na 18,46 %, tedy o 4,62 bodu (z 65 zastupitelů bylo v roce 2000 9 žen, v roce 2004 12 žen). Úspěšnost kandidátek v Jihomoravském kraji se zvýšila, v roce 2000 bylo úspěšných 5,14 % kandidátek, v roce 2004 již 5,45 % (v rámci ČR ovšem poklesla z 5,74 % na 4,72 %).

Tab. 3.2.30 Podíl žen z celkového počtu kandidátů a zvolených zastupitelů ve volbách do zastupitelstev krajů

	ČR	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Podíl žen z celkového počtu kandidátů (%)															
2000	21,87	x	21,65	24,85	23,65	19,62	23,61	22,40	22,83	20,69	18,49	22,44	21,43	21,00	20,49
2004	26,00	x	24,01	28,78	23,77	27,56	25,59	27,28	21,86	27,03	22,29	26,50	29,84	25,49	26,20
Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů (%)															
2000	14,38	x	16,93	9,09	28,89	13,33	18,19	20,00	8,89	8,88	11,11	13,84	9,09	6,67	20,00
2004	15,11	x	15,39	18,18	20,00	15,55	16,36	17,78	11,11	8,89	13,33	18,46	12,72	11,11	15,38

Ve srovnání s ostatními kraji byl Jihomoravský kraj podílem žen mezi kandidáty ve volbách do krajského zastupitelstva v roce 2004 na 6. místě, nejvyšší podíl žen mezi kandidáty byl v Olomouckém kraji (29,84 %), nejnižší v Královéhradeckém kraji (21,86 %). V podílu žen mezi zvolenými zastupiteli byl Jihomoravský kraj na 2. místě po Plzeňském kraji (20,00 %), nejnižší podíl žen mezi krajskými zastupiteli byl v Pardubickém kraji (8,89 %).

Tab. 3.2.31 Podíl žen z celkového počtu kandidátů a zvolených zastupitelů ve volbách do zastupitelstev obcí

	ČR	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Podíl žen z celkového počtu kandidátů (%)															
1994	22,38	31,14	22,00	19,86	19,50	25,27	24,38	23,85	21,58	21,34	16,69	23,45	22,78	21,33	24,77
1998	25,75	33,89	26,16	22,97	23,33	28,01	28,25	28,78	24,85	24,79	19,27	26,84	26,17	23,91	27,77
2002	27,69	34,36	28,25	24,01	24,81	28,71	31,17	30,53	26,37	27,09	22,76	28,44	28,71	26,38	29,43
2006	29,89	38,61	30,87	26,54	26,10	30,88	33,55	32,99	29,48	29,88	24,26	29,84	30,92	27,67	31,05
Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů (%)															
1994	17,86	23,64	19,26	15,43	14,52	22,16	21,09	21,76	17,35	18,68	13,15	17,83	18,87	18,13	19,24
1998	20,48	22,40	22,89	17,23	17,08	23,17	25,44	24,69	21,85	20,96	14,64	19,92	21,65	20,05	21,90
2002	22,66	25,26	25,40	18,33	19,04	24,90	27,38	26,39	22,81	24,97	17,87	21,58	24,08	21,55	24,33
2006	24,97	27,03	27,60	21,30	22,29	26,92	29,66	28,84	25,31	26,69	19,59	23,84	26,59	23,43	26,40

Nejvyšší podíly žen, ať již mezi kandidáty či mezi zvolenými zastupiteli, byly ve volbách do obecních zastupitelstev. Podíl žen se mezi kandidáty v rámci České republiky zvýšil z 22,38 % v roce 1994 na 29,89 % v roce 2006, tedy o 7,51 bodu. Podíl žen z celkového počtu zastupitelů se zvýšil z 17,86 % na 24,97 %, tedy o 7,11 bodu. V Jihomoravském kraji byla situace obdobná, podíl žen se mezi kandidáty zvýšil z 23,45 % v roce 1994 na 29,84 % v roce 2006, tedy o 6,39 bodu. Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů se zvýšil ze 17,83 % na 23,84 %, tedy o 6,01 bodu.

Ve srovnání s ostatními kraji byl Jihomoravský kraj podílem žen mezi kandidáty ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2006 na 9. místě. Nejvyšší podíl žen mezi kandidáty byl v Hlavním městě Praze (38,61 %), nejnižší v obcích kraje Vysočina (24,26 %). V podílu žen mezi zvolenými zastupiteli byl Jihomoravský kraj opět na 9. místě, nejvyšší podíl žen v zastupitelstvech obcí byl v Ústeckém kraji (29,66 %), nejnižší podíl žen byl v zastupitelstvech obcí kraje Vysočina (19,59 %).